Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной
һээ гарана. | № 273 (17996) | 1988 оной ноябриин 27, воскресени | Сэн 3 мүн.

ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

ОЛЗОМНАЙ ДЭЭШЭЛХЭ ЁҺОТОЙ

дэртэ манай ажал, ажабайдал- лтой боложо байна. Урдань юо гүйлгэжэ зобоһонойшье гаа ха юм.

байгша онһоо олон юумэн ху- аа. Хэдэн жэлэй урда тээ хам- гэжэ яһала һайн юумэ нэбтэ- захалаа һэн. Гэбэшье хүнүүдэй алые тэрэ хүсэд бадараажа м. Юундэб гэхэдэ, олон юу- ехил захиралтын хүсөөр бүтээг- бшуу.

эйн отделениин тракторно-та- бригада байгша хабарһаа гур- оложо хубаараа. 1-дэхи звеное илнэб. Ороохото ургамалнуу- родуудые эрхилхэ шэглэлтэй- Дамбаров, П. Б. Рябов түрүү- 3-дахи звенонууд тэжээлэй ур- һуулгажа ургуулдаг. Тус ту- ой дирекцитэй арендэ тухай баталанхайбди. Тэдэнэй улһан ургасаяа намартаа сов- лдаазд, хабарһаа хойшо хэһэн гаргаша, салин хүлһэнэй ту- бди.

хэлэхэдэ, арендын ёһо гурим хүсэд баримталагданагүй гээ- ээнь, бидэнтэй зүбшэншьегүй- мнай ондоо хүдэлмэридэ эль- дайралдадаг.

һайн талыень баһал ойлгожо ди. Урда жэлнүүдтэ манай зве- г талмай дээрэ 25 хүн хүдэл- өө 8 хүн бүхы ажалыень жэн- гэжэ гарана. Али үгы һаа, Сэ- а бэедэ, Зүйн тарялан дээрэ дэг байгаа. Харин мүнөө орой-доол 3 хүн адлил хэмжээнэй хүдэлмэри дүүргээд байна. Гурбадахишье звеномнай баһал иимэрхүү байдалтай. Энэнь юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, салин хүлһэнэй жасын гол түлэб хуушаараа байхадань, авансын хүн бүхэндэ хүртэсэнь һураггүй дээшэлнэ ха юм.

Энэ мэтэшэлэн, даб дээрээ зарим тэды урмашамаар юумэн бии боложо, мүн эсэсэй дүнгөөр нэмэлтэ мүнгэ абахабди гэжэ мэдэхэдээ, эдлүүриингээ газар дээрэ үмсынхиһөө өөрэгүйгөөр оролдожо хүдэлнэбди. Урдаһайхидал бүхы юумэндэ хамаагүйгөөр хандадаг һаа, хүн бүхэндэ хүртэхэ ажалай горитойгоор дээшэлһэн эрхэ байдалда тухашарха һэн хабди.

Захирһан соонь хээд ябахань бэлэн байгаа. Олон жэл соо һурамхи болоһон иимэ заншалые дабахань бэрхэ байна. Харин шэнэ гуримда ороходоо, харюусалгамнай дээшэлээ, гансал өөһэдтөө, өөһэдынгөө эдэбхи үүсхэл, арга шадабаринда найдаха саг газаамнай орошобо гэжэ үдэр ерэхэ бүри элеэр ойлгожо байнабди.

Тон богони саг соо шэнээр хүдэлжэ һураагүй һаа, орон соомнай эдеэ хоол мүнөөнэйхидеэл дуталдажал байха. Тиимэһээ арендэ нэбтэрүүлхэ гэхэ гү, али газараа эзэнтэй болгохо гэһэн хараа шэглэлые партимнай тон саг соонь шэлээ гэжэ һанагдана. КПСС-эй ЦК-гай арендно коллективүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй һая болоһон уулзалга энээниие үшөө дахин гэршэлээ.

Манай отделениин механизаторнууд байгша ондо һайн ургаса ургууланхай. 12 мянган тонно силос дарагданхай. 868 гектар дээрэһээ 9 мянган центнер ороохо абаха түсэбтэй аад, 16 мянганда хүргөөбди. Гектарай энэмнай хорёод центнер болоо. Таряа хадалгада табан комбайнернууд — Владимир Буянтуев, Юрий Балданов, Юрий Ванчиков, Валерий Очиров, Баир Очиров хүдэлөө. Б. С. Дамбаев, Б. Р. Эрдынеев немарай паар хахалаа юм. Б. Б. Базаров бидэ хоёр комбайнуудһаа ороохо зөөгөөбди. Тогоошод Р. Д. Ванчикова, А. И. Дабаева мүн лэ звеногой бүридэлдэ оролсодог байгаа.

Арендээр хүдэлхэдөө, һайн технологи, ашаг үрэ ехэтэй севооборудуудые зүбөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди. Юундэб гэхэдэ, түсэб-захилһаа үлүү продукци ажахыдаа худалдабал, тоосооной мүнгые чек болгожо, манайл бригадын, звеногой хэрэглэмжэдэ дамжуулагдаха ха юм. Тиимэһээ эрхим сортын ургамалнуудые эндээ тарижа ургуулаа һаа, манайл олзо дээшэлхэ зэргэтэй. Жэшээнь, энэ жэлдэ Субаргата губээдэ «бурятская-79» шэниисэ тариһыемнай, гектарай 30—35 центнер ургаса үгөө. Урдань энээн тухай һанаагаа зободоггүй байгаа ха юмбибди. Даабарияа дүүргэжэ, мүнгөө абабал, һанаа амар ябахаш.

Харин мүнөө яагаад, юунэй түлөө хэды мүнгэ абахаяа, үйлэдбэридэ гаргашалхаяа хүн бүхэнэймнай яб-таб тоолоогүйдэ аргагүй. Байгша оной хэлсээтэ захилые үлүүлээ хадаа чек абажа, бригададаа счёт нээхэбди. Тэрэ мүнгөөрөө хэрэгтэй техникэ абаха, полевой стан дээрэхи байраяа шэнэлхэ түсэбтэйбди.

Үшөө нэгэ асуудал абаад үзэе. Районой «Агропромхимия» нэгэдэл минеральна үтэгжүүлгэ тарялан дээрэмнай зөөжэ оруулдаг. Энээнэй түлөө горитой мүнгэ манай счёдһоо абадаг. Өөһэдөөшье энэ хүдэлмэри дүүргэхэ аргатай аад, мөөртэй тракторнуудыемнай энэ үедэ үбһэ хуряалгада абажархинхай байдаг.

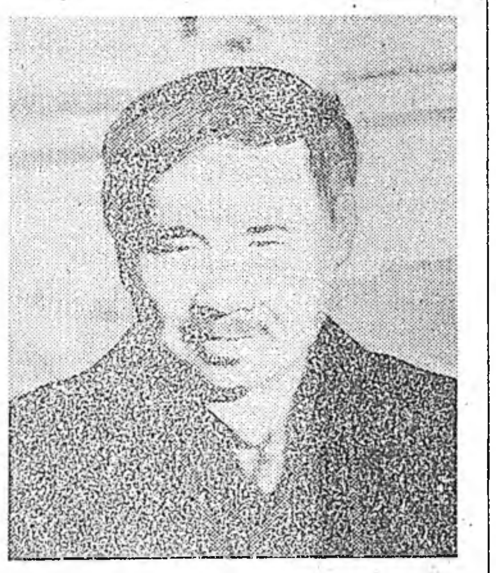

Эдэ бүгэдые бүри һайнаар шудалхын, шиидхэбэри олохын тула энэ үбэлдөө манай агроном Д. Д. Раднаевтай экономикын, тоо бүридхэлэй асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудалха хүсэлэнтэйбди.

С. ОЧИРОВ,
Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ
совхозой тарян ажал эрхилдэг
звеное даагша, КПСС-эй гэшүүн.

БОЛБОСОРУУЛГЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДТА — ШЭНЭ ТЕХНИКЭ

Мүнөөнэй технологи хэрэглэжэ, хүдөө ажахын продукци һайнаар буйлуулдаг ба хадагалдаг болоогүй һаа, эдеэ хоолой асуудалые шиидхэхэ талаар урагшаа түргөөр дабшахын аргагүй гэжэ ажабайдал харуулаа. Машина бүтээлгын бүхы комплекс, ороной промышленностиин оборонно һалбаринууд энэ зорилго бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай. Шэнэ технологи байгуулха талаар машина бүтээлгын министерствэнүүд, СССР-эй Госагропром юу хээб гэжэ СССР-эй ВДНХ-да эмхидхэгдэһэн АПК-гай болбосоруулгын ба эдеэ хоолой һалбаринуудай технологическа хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдэй выставкэ эли тодоор харуулна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. С. Горбачев ноябриин 25-да выставкэтэй танилсаа.

Нүхэд В. И. Воротников, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Н. И. Рыжков, А. В. Власов, Г. П. Разумовский, О. Д. Бакланов гэгшэд тэрээнтэй хамта выставкэ харалсаа.

Шэнэ машинанууд болон хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудаар тогтоогдоһон даабаринуудай дүүргэдэсын ябаса экспонадуудые хараха үедэ министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, конструкторнуудтай зүбшэн хэлсэгдээ. Эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые хурдадхаха, эдеэ хоолой комплексын материальна үндэһэ һууриие шэнээр зэбсэгжүүлхэ талаар министерствэнүүд болон тэдэнэй предприятинууд ехэ юумэ хээ гэжэ тэмдэглэгдэбэ. Эрдэм шэнжэлэлгын болон конструкторска олохон түрүү эмхи зургаанууд энэ хэрэгтэ хабаадуулагданхай. Дэлхэйн мүнөөнэй хэм хэмжүүртэ хүрэхэ машинанууд болон хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ, түрүү технологи ба материалнуудые, хүтэлбэриин электронно системэ хэрэглэхэ эгээл таарамжатай һайн замуудые бэдэржэ байнхай.

Выставкэдэ табигдаһан шэнэ машинанууд болон агрегадууд бүтээсэ ехэтэй, алмалтатай байһаараа илгарна. Хүдөө ажахын түүхэй эд ашаг үрэтэйгөөр болбосоруулха, гансашье амяараа агрегадуудые бэшэ, харин бүхэли лининүүдые зохёон бүтээлгэдэ ехэ анхаралаа хандуулха гэжэ М. С. Горбачев тэмдэглэбэ.

Ойрын сагта захилнуудые дүүргэжэ, техническэ хангалга эмхидхэхын тула шэнэ техникэ олоор бүтээн гаргалгые түргөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхагдаа. Түүхэй эд үйлэдбэрилдэг газартахи илангаяа бага ба дундуур хүсэтэй болбосоруулгын болон эдеэ хоолой предприятинуудта хэрэглэгдэхэ бага хэмжээнэй хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые түрүүшын ээлжээндэ бүтээхэ хэрэгтэй.

Машина бүтээгшэд арендаторнуудай болон кооператорнуудай урда ехэ уритэй гэжэ М. С. Горбачев һануулаа. Полинууд болон фермэнүүд, сэадууд ба огородууд дээрэһээ абаһан юумэеэ буйлуулхын тулада тэдэнэртэ найдамтай, хямда техникэ ехэ хэрэгтэй ха юм.

Шэнэ хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдэй экспозициин гол удха шанарынь юун болоноб гэбэл, машина бүтээлгын комплексын хубилган шэнэдхэлгын бодото алхамуудые, АПК-гай болбосоруулгын ба эдеэ хоолой һалбаринуудай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ ехэ анхаралаа хандуулдаг болоһые харуулһаниинь шухала гэжэ М. С. Горбачев тэмдэглэбэ. Бүхэсоюзна XIX партийна конференциин табиһан шухала социальна зорилгые, эдеэ хоолой асуудалые шиидхэхын тула найдамтай техникэ түргөөр бүтээхэл хэрэгтэй.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госагропромой түрүүлэгшэ В. С. Мураховский, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. С. Белоусов, СССР-эй министрнүүд И. В. Коксанов, Л. Д. Рябев, А. С. Сысцов, П. В. Финогенов гэгшэд выставкэ дээрэ тайлбаринуудые үгэһэн байгаа.

(ТАСС).

ЗАМБУУЛИНДА, ГАЗАР ДЭЭРЭ

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. Жолоодогдодог ниидэлгын космонавтикын түүхэдэхи эгээл ута программые Владимир Титов, Муса Манаров болон Валерий Поляков гэгшэд бэелүүлжэ үргэлжэлһөөр.

Совет-француз хамтын экипажай хүдэлхын тула ноябриин 25-да космонавтнууд комплексын аппаратурые ба хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые бэлдэһэн байна. «Мария» гэжэ суранзан спектрометрые ба «Квант» модулиин рентгеновскэ телескопуудые хэрэглэлгэтэйгээр астрофизическэ хэдэ хэдэн туршалганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Энэ үдэр командир бортинженер хоёр медицинскэ шэнжэлгэ хэһэн, «Чибис» гэжэ пневмовакуумна костюм хэрэглэлгэтэйгээр зүрхэ һудалай системын байдал шалгаһан байна. Байконур космодромдо замбуулинай «Мир» комплекс дээрэ ниидэхэ совет-француз экспедициин бэлдэлгэ түгэсэбэ. Ноябриин 26-да Москвагай сагаар 18 час 50 минутада «Союз ТМ-7» онгосо ниидхүүлэгдэхээр хараалагдана.

нэрэмжэтэ совхозойхид һайн мэдэдэг.

Тиимэһээ энэ жэлдэшье ургаса хуряалгын дүүргэгдэмсээр бүхы комбайнуудаа тооһо, шоройһоснь сэбэрлэжэ, наринаар шалгажа, ямар заһабарилгын хэрэгтэй байһыень тодорхойлоод, бүхы заабариин ёһоор хадагалалганда табяа.

Мүнөө эндэхи заһабарилагшад дулаан байһаниие һамбаашалжа, анзаһа, борной, культиватор гэхэ мэтые түлэг заһабарилжа байна. Энэ хүдэлмэриие инженер-механик В. В. Гомзяков хүтэлбэрилнэ. Тиихэдэ слесарьнууд Н. К. Конечных, П. Н. Черняев гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Иигээд удахагүй эндэ трактор заһабарилга эхилхэ юм.

П. ТКАЧЁВ.
Бэшүүрэй район.

ЭЗЭД

убеер хадагал- жэншэдгүй за- йбал, бүтээсэ лгэгдэхэ, бүхы һа болзортоо Дзержинскиин

«Забайкаллес» оной леспром- мэл материал- г цехэй А. Н. П. Михайлов эрилдэг брига- ндоо мүрысэн дэр дүнгүүдые эл шадабаритай тус предприя- й туршада хү- үйлэдбэридөө ол арга, шэнэ рүүлхэ гэжэ а оной эхин- логи үйлэдбэ- жэ, даабарияа

ХОЛО ҮЛҮҮЛБЭ

амжалтатай дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй арбан һарын түсэбһөө гадуур А. Н. Сосновскиин бригада 200, В. П. Михайловай —400 кубометр хюрөөдэмэл материалнуудые гаргаа. В. С. Кауров, И. Ф. Сошин гэгшэдэй ударидадаг модо бэлэдхэгшэдэй бригадануудай коллективүүд жэлэй эхинһээ дүн хамта 21,9 мянган кубометр модо бэлэдхээд, түсэбтэ даабарияа холо үлүүлбэ.

С. ГУРОВ.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ТҮСЭБ БАТАЛАГДАА

Улаан-Үдын авиационно заводой ажалша коллективэй соведэй ээлжээтэ заседани дээрэ 1989 оной үйлэдбэриин түсэб баталагдаба. Заводой директор Ю. Н. Кравцов элидхэл хээ.

Гүрэнэй түсэбэй гол шэглэл гэхэдэ, үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалта бэшэ, харин продукциин шанар дээшэлүүлгэ болоно.

Ерэхэ жэлдэ арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ ехэ хубилалтанууд болохо ёһотой. Полуавтоматическа түхэлэй угаалгын шэнэ машина бүтээн гаргахын тула бэлэдхэл хэгдэхэ. Мүнөө үедэ энээндэ хэрэгтэй документнүүд дууһан бии. «Уют-6» гэһэн кухниин мебель бүтээлгэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Һургуулиин барилга түгэсхэгдэжэ, эдир ээдтэнь дамжуулагдаха. Гэхэтэй хамта хүүгэдэй комбинадай барилга эхилэгдээд, 1989 оной һүүл багаар ашаглалгада тушаагдаха ёһотой. Байрын гэрнүүдые ашаглалгада тушаалгые түргэдхэхэ шухала болонхой.

Удаань хүтэлбэриин онол арганuудые һайжаруулхаар асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

А. БЕЛОУСОВА,
олон хэһэгтэй газетын
редактор.

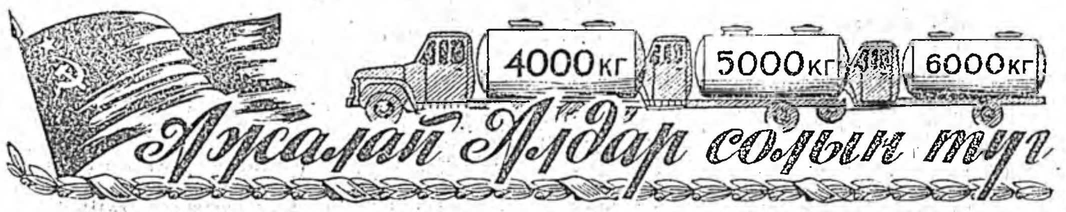

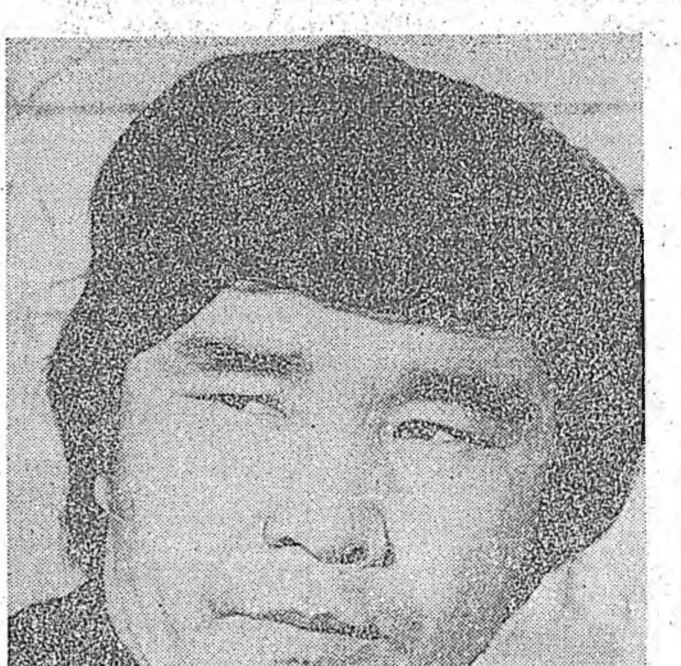

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын Каленовой һүнэй комплексын түрүү һаалишан Ю. Б. Панхушкин жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө 4000 килограмм һү һаажа, ажалай ехэ амжалта түйлаба. Коммунист Юрий Бамбареевич Панхушкин энэ ажахыда олон жэлэй туршада һаалишанаар хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү һаалишан Ю. Б. Панхушкин.

Б. ЛОБСАНОВАЙ фото.

ЭГЛЭГДЭЭГҮЙ НӨӨСЭ БИИ

эр һараһаа ба- үлэбэ. Хубил- ын, хурдадхал- манай Прибай- ой мал ажалай даалгагдаһан ээн ёһоор хан- ойнь ашаар һүү- эн эдеэ үйлэдбэ- айса дээшэлбэ. ша ондо энэ та- ды амжалта түй- хай. Райомнай ндэ тэрэнээ ху- эйнгээ түсэбые холо уридшалан элэн хугасаа соо центнер һүн аб- али нёдондоной- 300 центнерээр һан болоно. Гу- центнер һүн ту- абаһан социа- 7,8 центнерээр гэжэ һаалишад- хүрөө, һарбай- Жэлэй туршада 2450 килограмм тэрэнээ мүнөө аммда хүргэһэн

87 ондо манай коллектив, тэрэ тоодо «Прибайкальский» совхозой Мостовкын, «Ильинкинский» совхозой Покровкын һү һаалиин фермэнүүд гурбан мянганай хилые дабажа гараа бэлэй. Энэ жэлдэ эдэ түрүү коллективүүд энэ хараадаа ноябриин нэгэндэ хүрэжэ шадапан байна.

Районой XXVII партийна конференциин хүдэлмэреэ эхилһэн үдэр «Зырянский» совхозой Ангирай һү һаалиин фермын малшад жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дундa зэргээр 3000 килограмм һааһанаа мэдүүлээ һэн. Иимэ үндэр амжалта хаанаһаа эхитэйб гэбэл, ажахынуудай һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд ажалдаа хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлээ, ажалай тоосоогоор хүдэлдэг болоо бшуу. Тэрээнһээ гадуур хүнүүдэй оруулһан үүргэһээ эхи үндэһэтэй гэхэдэ алдуугүй. Һаалишадай, үхэршэдэй, бусад хүдэлмэрилэгшэдэй даалгагдаһан ажалдаа тад ондоогоор хандадаг болоһонһоонь мүн лэ иимэ амжалта түйлагдана ха юм. Район доторoo дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябагшадай дундаһаа Л. В. Корнакова, Л. И. Чумакова, В. Н. Корнакова, М. И. Сафьянникова, М. Н. Элоян болон бусад һаалишад һү ехээр һааха талаар бэшэндээ үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ. Эдэ нүхэднай аяар сентябрь һара соо үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү абаад, дүрбэн мянганай хараа тээшэ шэглэнхэй ажаллажа ябанхай.

Теэд бүхы коллективүүд, малшад эдэ түрүүшүүл шэнгеэр хүдэлнэгүй. Хэрбээ бултадаа тон адляар иимэ амжалта түйладаг һаань, районой үрэ дүн бүришье дээшээ байха һэн. Эндэ үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд, хэрэглэгдээгүй арга нөөсэнүүд бии гээшэ ха юм. Мүнөөдэрэй байдалаар «Нестеровский» совхозой һүнэй комплексын һаалишад гээгдэлдэ орожо ябана. Эдэнэр һү һааха жэлэйнгээ түсэбые һаял 90 процентдэ хүргэбэ. Ушар иимэһээ арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэн хүдэлхэ гээшэ манай районой малшадай мүнөөдэрэй зорилго мүн.

Н. СОДНОМОВ,
«Прибайкалец» газетын
редактор.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

ЗАГАРАЙН РАЙОННО АРАДАЙ СҮҮДЭЙ АРАДАЙ СУДЬЯЕ ҺУНГАХА ҮДЭР ТУХАЙ

«РСФСР-эй районно (городской) арадай сүүдүүдые һунгаха һунгалта тухай» РСФСР-эй Хуулиин 54-дэхи статьятай зохилдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтооно:**

Түлөөлхэ болзорһоо урид гаража ошоһон арадай судьягай орондо Загарайн районно арадай сүүдэй арадай судьяе һунгалтые һунгуулиин нэгэдэхи округто 1988 оной декабриин 25-да үнгэргэхэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ К. ШОМОЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь А. БЕРЕЩИНОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1988 оной ноябриин 25.

Ф. Миттеран албанай хэрэгээр ерэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. С. Горбачевой уряалаар ноябриин 25-да Парижһаа Франциин Республикын Президент Франсуа Миттеран албанай хэрэгээр Москва ерээ.

Аэропорт дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. И. Лукьянов, бусад түсхай тушаалтад угтаһан байгаа.

Энэл үдэр Кремль соо М. С. Горбачев Ф. Миттеран хоёр уулзаа. Нэгэ нэгэеэ үнинэй мэдэхэ хоёр хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо үргэн ехэ, тодорхой хөөрэлдөөн нюуса далдагүй, нэгэ нэгэеэ хүндэлэлгын оршон байдалда болоо.

1985 ондо эхилһэн үрэ түгэс хөөрэлдөөень мүнөөнэй уулзалга үргэлжэлүүлнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Европодо, дэлхэй дээрэ ямар һуури эзэлнэбибди? Хайшаа дабшанабибди, хоорондоо хайшан гэжэ харилсаха ёһотойбибди? Хоёр хүтэлбэрилэгшэдэй һүүлшын уулзалгын һүүлээр болоһон үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтые философиин ёһоор бодомжолон, эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Урагшаа амжалтатайгаар дабшахын тулада һүүлэй үедэ бии болоһон бүхы һайн юумые хүгжөөхэ, нэн түрүүн хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй гэһэн тобшолол хэгдээ. Урда урдаһаа зүрилдэнгүй, хэлсээнүүдые түйлахые оролдохо, нэгэ нэгэеэ зэмэлэнгүй, шэнэ бодолнуудаа халан абалсаха хөөрэлдөөнүүдые улам гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэй гэжэ М. С. Горбачев хэлэбэ. Энэ хөөрэлдөөн бүри интернациональна шэнжэтэй болохо, дэлхэйн хамталалай бүхы гэшүүдые хабаадуулха ёһотой. Хэншье дэлхэйн политикада хабаадангүйб гэжэ мэдэрхэ ёһогүй. Иимэ эрхэ байдалда ООН-ой үүргэ илангаяа дээшэлнэ.

Европодохи үйлэ хэрэгүүдтэ, хүгжэлтынь хараа замуудта хабаатай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ хэлсэгдээ. Илангаяа Европын гүрэнүүдэй хоорондохи бүхы талын харилсаа холбооной асуудалнууд дээрэ тогтоһон байгаа.

Буу зэбсэг хуряалгын асуудалнууд тодорхойгоор зүбшэн хэлсэгдэбэ. Стратегическэ добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые 50 процентээр хороохо тухай совет-американ договор шадаал һаа богони болзорто баталха хэрэгтэй гэжэ нэгэн һаналтайгаар хэлээ. Венэдэхи уулзалгые бүри ойрын сагта түгэсхэжэ, Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдые дары түргөөр эхилхэ шухала тухай хэлэгдээ.

Хоёр талын хоорондохи харилсаануудта ехэ анхаралай хандуулагдаһаниинь ойлгосотой. Францитай хэгдэдэг хөөрэлдөөнүүдые Советскэ Союзда үндэрөөр сэгнэдэг юм гэжэ М. С. Горбачев тэмдэглэбэ. Иимэ холбоо барисаае үргэлжэлүүлхэ, үргэдхэхэ, тобшолон хэлэбэл, дээдэ тушаалтадай уулзалгануудые жэл бүри үнгэргэхэ гэжэ хэлсэгдээ. Хоёр талын һанамжын ёһоор, 1989 ондо М. С. Горбачевой Франци ошолгонь хоёр оронойхоорондохи харилсаануудай шэнэ шухала шатын эхиинь болохо зэргэтэй.

Француз-совет замбуулинай хамтын экипажай ниидэхэ, үедэ байлсахын тула субботын үдэр Президент Ф. Миттеранай Байконур ошохоёо байһан дээрэһэнь, СССР-эй болон Франциин хүтэлбэрилэгшэд хоёр ороной космонавтнуудта амжалта хүсэжэ байһанаа мэдүүлээд, замбуулинай улас хоорондын түрүүшын иимэ удаан рейс ехэ удха шанартай байха гэжэ тэмдэглээ.

М. С. Горбачев Ф. Миттеран хоёр нюур нюураараа хоёр часһаа үлүүтэй хөөрэлдөө. Удаань министрнүүд — Франциин түсхай делегациин гэшүүд ба совет түсхай тушаалтад хөөрэлдөөндэ оролсоо.

Совет талаһаа Э. А. Шеварднадзе, бусад түсхай тушаалтад, француз талаһаа — Ф. Миттераниие үдэшэжэ ябаһан түсхай тушаалтад хөөрэлдөөндэ хабаадаба.

М. С. Горбачев Ф. Миттеран хоёрой хөөрэлдэхэ үедэ совет ба француз министрнүүдэй хоорондо хани ёһоной оршон байдалда болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд согсологдоо.

Һүүлэй үедэ хоёр ороной хоорондохи политическэ хөөрэлдөөн һэргээ гэжэ тэмдэглэгдээ. Европын ба дэлхэйн политикын гол асуудалнуудта, орон нютагуудай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тодорхой нүлөө үзүүлгэдэ тэрэ элсүүлэгдэхэ зэргэтэй гэһэн бултанай хүсэл элирхэйлэгдэһэн байгаа. Хоёр талын худалдаа наймаанай-экономическа болон эрдэм-техникын талаар харилсаа холбоондо хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд бага бэшэ гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

өөдэрэй номерто ай Генеральна ССР-эй Верховно езидиумэй Ту- С. Горбачевой НХ-гай экспона- илсаһан тухай, убликын Прези- еранай албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан тухай материалнууд толилогдобо.

«Областной партийна конференциие угтуулан» гэһэн ниитэ гаршаг доро республикын ажабайдалай элдэб һониной суглуулбари үгтэнэ.

Республика доторнай районно партийна конференцинүүд боложо үргэлжэлһөөр. «Правда Бурятии» энэ номертоо Баунтын коммунистнуудай суглаанай тоосоое «Хубилган шэнэдхэлгые өөрһөө эхилхэ» гэһэн гаршаг доро тунхаглаба.

Бэргажанай районой суутэ хонишон Д-Н. Б. Сундуев СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат болобо гэжэ республика доторнай баяртайгаар мэдээсэгдээ һэн. Дашанима Буодиевич областной партийна конференциин делегадаар һунгагданхай. Республикынгаа коммунистнуудай ехэ хуралдаанай делегадууд тухай материалнуудые газетэ толилжо эхилбэ. Коммунист хонишон тухай «Лауреат» гэһэн зураглалаар газетэ областной партийна конференциин делегадууд тухай хөөрөөгөө эхилнэ.

«Багульник» гэһэн уран зохёолой хуудаһанда эхилэн бэшэгшэ уран зохёолшодтой, поэдүүдтэй газетэ уншагшадаа танилсуулна. Эндэ Александр Ероховецэй рассказ, Татьяна Ветровагай, Борис Мурашкинай шүлэгүүд толилогдоо. Үхибүүдтэ зорюулан бэшэдэг Сибирь болон Алас-Дурнын уран зохёолшодой Эрхүүдэ боложо үнгэрһэн зүблөөнэй тоосоон олоной анхарал татаха. Владимир Солоухинай ород хэлэн дээрэ оршуулһан «Гэсэрһээ» хэһэг энэ хуудаһанда онсо һуури эзэлнэ.

Монголой гүрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай гастрольнууд үргэлжэлһөөр. Номерто толилогдоһон фотомэдээсэл монгол артистнуудай бэлиг шадабариие гэршэлнэ.

Х Ү Н Д Э Т Э Н Ү Х Э Д!

Шэнэ, 1989 ондо абахаар «Буряад үнэн» газетэдэ захилай болзор декабриин 10 хүрэтэр һунаагдаба. Мүнөөдэрэй байдалаар газетэмнай нёдондонойхиһоо үсөөнөөр захигдаад байна. Илангаяа Захааминай, Түнхэнэй, Хориин, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Ахын районуудта захил унжагайраа.

Түрэл хэлэн дээрэмнай гарадаг «Буряад үнэн» газетээ республикын нютаг бүхэндэ бүри олоор захихыетнай уряалнабди.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Районно конференцинүүд

ТУЙЛАҺАНАА ШҮҮМЖЭЛХЫГЭЭР СЭГНЭХЭ

Мухар-Шэбэрэй районой ажалшад байгша оной түсэбтэ даабаринуудые амжалта түгэс дүүргэжэ байнхай. Гүрэндэ ороохо таряа худалдаха түсэб 110 процент, хартаабха—138, овощ—113, һү—112, мяха—106, нооһо худалдаха түсэбөө 105,6 процент дүүргэбэ. Республикын малшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ байгша оной гурбан кварталай туршада район нэгэдэхи һуури эзэлээд байгаа. Эдэ болон бусад олон тоо, баримтануудтай районой түбэй соёлой байшанда ноябриин 19-дэ сугларһан 28-дахи районно партийна конференциин делегадууд танилсаба.

Районой 1300 гаран коммунистнуудай 247 түлөөлэгшэд үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада дабажа гараһан замайнгаа дүнгүүдые согсолжо, хубилган шэнэдхэлгын замаар яажа урагшатай түргэнөөр дабшахаб гэжэ үргэнөөр хэлсэбэ. Дээрэ дурсагдаһан тоонуудые, үлүүлэн дүүргэһэн тухай процентнүүдые дурдаад, сэдьхэлээ дулаахан мэдэрэлээр жэгнээд һуудагшье ушарнууд үни бэшын үе сагта байдаг һэн бэзэ. Харин үе сагнай мүнөө хубилаа, түйлаһанаа арьбадхаха, шэнэ зорилгонуудые шиидхэхэ эрилтэнүүд табигдана гэжэ конференциин делегадууд тон тодорхойгоор ойлгожо байгаа. Конференциин зал соо үлгөөтэй «Хубилган шэнэдхэлгые унжагайруулхагүй, шэнэ ёһоор бодомжолжо, ажаллажа һураха!» гэһэн лозунг хүн бүхэниие хэрэг бүтэмжэтэйгөөр шиидхэлгэдэ уряалжа байһандал үзэгдөө һэн.

Хэрбээ урдань хаа хаанагүй, гансашье Мухар-Шэбэртэ бэшэ, район дотор, ажалша коллектив бүхэндэ түйлагдаһан ээлтэйхэншье хубилалтануудые бултыень тоолоод, зарим нэгэ түрүүшүүлые нэрлээд, «эдэ бүгэдэ партийна комитедэй, коммунистнуудай эмхидхэхы, ойлгууламжын эсэшэ сусашагүй ажал хүдэлмэриин аша габьяа гээшэ» гэжэ сэгнэдэг заншал байһан, харин мүнөө эндэ сугларһан делегадууд ехэнхидээ шиидхэгдээгүй асуудалнууд, бэелүүлхэ зорилгонууд, тэдэниие хүсэндэнь хүргэхэ гол шэглэлнүүд тухай үргэн хөөрэлдөө дэлгэбэ.

Конференциин делегадуудаар һунгагдагшадай дунда район дотороо мэдээжэ болоһон таряашад, механизаторнууд, һаалишад, хонишод, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, совет хүдэлмэрилэгшэд бии, ажалай ветеранууд — Социалис Ажалай Геройнууд Б. Т. Доржиева, П. П. Челночков гэгшэд байлсаба. Түгнын нүүрһэнэй уурхайн барилгашад конференцидэ 17 түлөөлэгшэеэ һунгаһан байна.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ В. И. Кудрявцев конференцидэ хабаадаба.

— Урагшаа дабшалтын зогсошоһон жэлнүүдтэ бүхы ажабайдалаа заншалта болоһон хэб соохононь хоноогоод, нэгэ баталһанаа тэрэ зандань дабтаад байдаг гуримуудые эрид зайсуулхые Бүхэсоюзна 19-дэхи конференци эрилтэ болгон табиһан байна,— гээд партиин райкомой нэгэдэхи секретарь М. В. Рютин тоосоото элидхэлээ эхилбэ.— Ороноймнай уласхоорондын нэрэ хүндэ, экономическа хүсэ шадал, арад зоной ажабайдалай һайжаралга ажалша коллектив бүхэндэ болоһон хубилалтаһаа, эхин партийна организаци бүхэнэй эдэбхи үүсхэлһээ эхитэй. Имагтал эндэһээ хубилган шэнэдхэлгэ эхилдэг гээд районой коммунистнууд, бүхы ажалшад мэдэрнэ,— гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Элидхэлшэд, мүн партиин райкомой болон шалгалтын комиссиин тоосоонуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадажа, үгэ хэлэһэн 25 делегат сэдьхэл бодол хүлгөөмэ һанамжа, дурадхалнуудые, ажаглалтануудые оруулаа. Партиин райкомой, эхин партийна организацинуудай, партийна бүлэгүүдэй, мүн баһа парткомуудай үдэр бүриин хүдэлмэридэ түрүү онол арганудые, шэнэ зүйлнүүдые бэдэржэ, һайниинь шэлэжэ, дутагдалнуудыень орхихо гэһэн эрмэлзэл конференци дээрэ эли тодоор харагдаа. Гэхэтэй хамта заримдаа алибаа хэмжээ ябуулганууды ёһын тэдыдэ үнгэргэхэ, саарһа эреэлхэ үзэгдэлнүүд эндэшье бии байһаар гэжэ элирнэ. Элидхэл соо партийна организацинуудай, ажалша коллективүүдэй ажал хүдэлмэри сасуулагдажа, бодото байдалда һуурияа найдамтайгаар олоһон дүй дүршэлые бүгэдын баялиг болгохо гэһэн оролдолгые делегадууд дэмжээ. Заганай колхозой ба «Забайкалец» совхозой ажалшад хоорондоо үнинэй мүрысэдэг. «Забайкалец» совхозой партком ажахын һалбаринуудта коммунистнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, социалис мүрысөө ёһотоор эмхидхэхэ, партийна бүлэгүүдые тодорхой хэрэгүүдтэ зоригжуулха гэжэ яһала оролдодог. Харин тиихэдэ Заганай колхозой хонин ажалда нэгэшье коммунист хүдэлдэггүй, орой ганса нэгэ һаалишан коммунист, эдэ һалбаринуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ асуудал мартагданхай гэжэ шүүмжэлэгдээ.

Партийна организацинуудта үргэнөөр хэрэглэгдэдэг коммунистнуудай тоосоонууд, характеристикэ олоороо зүбшэжэ, баталалганууд эндэ заншалта боложо байна. Коммунистын хүтэлбэрилхы үүргэ, тэрэнэй арюун сэбэр шанар шэнжэ тухай суглаанууд үнгэргэгдөө, теэд зарим парторганизацинуудта ёһотой, шанга эрилтын хэмжээнэй хөөрэлдөөн болоогүй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Коммунистнуудай дунда албан тушаалаа хэтэрүүлхэ, ниитын зөөри үбэршэлхэ, архидаха ушарнууд бии байһаар. Журам, партиин Устав эбдэдэг коммунистнууд үсөөн бэшэ, тоосоото үедэ 39 хүн партиһаа намнуулаа. Зарим парторганизацинуудта олон коммунистнууд хэһээгдэһэн, донгодолго соносхогдоһон байна. Ганса «Родина» колхоздо 40 коммунист элдэб зэмэ амсаһан гээд хэлэгдээ, «Искра», «Коммунизм» колхозуудай парторганизацинуудта харюусалгада хабаадуулагдаһан коммунистнууд үсөөн бэшэ, юрэнхы дээрэ район доторшье хуули эбдэхэ, гэмтэ ябадал гаргаха ушарнууд дайралдаһаар, теэд конференциин делегадуудай журам бэхижүүлхэ асуудалда анхаралаа хандуулаагүйнь гэмшэлтэй байба.

Делегат Г. Г. Жираков үгэ хэлэхэдээ, партиин райкомой нэгэдэхи секретаряар олон жэлдэ хүдэлөөд, һаяхан ондоо ажалда ороһон В. И. Карповые шүүмжэлхэдээ, хэрзэгы, хүнэй хэлэһэндэ анхардаггүй хүтэлбэрилэгшэ байһан юм гэжэ мэдүүлээ. Теэд энэ мэдүүлгыень делегадууд дэмжээгүй, олонхи хүнүүд коммунист В. И. Карпов районой хүгжэлтэдэ яһала ехэ хубитаяа оруулаа гэжэ тэмдэглэһэн байна. Партиин гэшүүнэй арюун сэбэр шэнжэ шарай тушаа нилээд үргэн хөөрэлдөөн конференци дээрэ болоо гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Партийна организацинуудые хүтэлбэрилдэг дүршэлтэй, эдэбхитэй хүнүүдэй дунда «Авангард» колхозой парткомой секретарь В. Д. Ширипов, Суулгын совхозой парткомой секретарь С. М. Варфоломеев, холбооной таһагай парторг К. М. Кадрулева, Хүшүүн-Үзүүрэй дунда һургуулиин парторганизациин секретарь З. Д. Мижитова болон бусадые нэрлэхэтэйгээ хамта зарим парторганизацинуудай дайшалхы шэнжыень дээшэлүүлжэ шадагдаагүй гэжэ конференци тэмдэглээ. «Знамя Ленина», Заганай колхозуудай, Сутайн совхозой, Шаралдайн, Суулгын дунда һургуулинуудай партийна организацинууд хүдэлмэреэ эрид эдэбхижүүлхэ уялгатай, суглаандаа суглархаяа болиһон коммунистнуудта, гэшүүдэйнгээ түлбэри саг болзортонь суглуулдаггүй хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүүгээр табигдаха зэргэтэй юм ааб даа.

«Забайкалец», «Одон», «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ ажахынуудта һүнэй фермэнүүд дээрэ партийна бүлэгүүд эдэбхи түгэс хүдэлнэ, харин «Путь Ленина» колхозой МТМ-гэй, Сутайн совхозой партийна бүлэгүүд шүүмжэлэлдэ ороо. Иимэ олон дутагдалнууд тухай хэлэгдэхэдэ, партиин райкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд эндэ зэмэтэй, харюусалгаяа һуладуулаа гэжэ һанагдаа һэн. Жэшээнь, жэлэй туршада райкомойхид «Знамя Ленина» колхоздо 39, «Одон» совхоздо аяар 50 дахин хүрэһэн юм ха. Теэд энэ һүндэлдөөнэй үнэ сэнгынь ээлтэйшэг гээд сэхэ хэлэгдээ.

Райком болон олонхи парторганизацинууд нютагай Советүүдэй, профсоюзай, комсомолой, арадай хиналтын, олониитын элдэб эмхинүүдэй хүдэлмэри ёһотоор хүтэлбэрилнэгүй, зарим коллективүүдтэ хүтэлбэрилэгшэдые һунгажа томилдог болоошье һаа, кадрнуудай һэлгэлдэхэ ушар үсөөрнэгүй. Районой ажахынуудта һүүлэй 3 жэлэй туршада 10 зоотехник, 10 агроном, 9 ахамад инженер, 5 ветврач һэлгэгдэһэн байха юм,

Партиин зэргэдэ түрүү залуушуулые бэлдэхэ, залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ саг үргэлжын анхарал хандуулха, залуу үетэниие миин зэраха, намнахагүй, нэрэ хүндыень хүндэлжэ, харюусалгатай хэрэг даалгаха шухала гэжэ комсомолой райкомой нэгэдэхи секретарь А. Варфоломеев, Суулгын совхозой комсорг С. Зонхиева, «Знамя Ленина» колхозой отделениие даагша А. Б. Эрдынеев болон бусад делегадууд хэлэбэ.

Ажабайдалда боложо байгаа хубилалтануудые зүбөөр тайлбарилха, хубилган шэнэдхэлгые үзэл сурталай талаар хангаха онол арганудые нарижуулха талаар ехэ юумэн хэгдээгүй, демократиие үргэдхэлгын, боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд тухай олониитэдэ үргэнөөр мэдээсэлгын оршондо пропаганда болон агитациин таһаг таарамжатай хэмжээнүүдые абаагүй гэжэ делегадууд шүүмжэлбэ. Партийна болон экономическа һуралсалда олдоһон эрдэм мэдэсые ажал хэрэгүүдтээ ашаглахын тула пропагандистнууд саг үргэлжэ шэнэ онол арганудые хэрэглэхэ зэргэтэй, харин тиихэдэ «Родина», Заганай колхозуудай, Сутайн совхозой парторганизацинуудта хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри олон дутагдалнуудтай, полит-үдэрнүүдтэ миин хашартай болоһон лекцинүүд уншагдаад лэ дүүрэдэг, харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүд элсүүлхы үүргээ ёһотоор дүүргэнэгүй гэжэ конференци дээрэ хэлэгдээ.

Ажалшадай сүлөө сагаа ашатуһатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ нүлөө үзүүлхэ һайн дуратанай нэгэдэлнүүд үсөөн, тэдэниие эмхидхэхэ кадрнууд, зохистой материально-техническэ бааза хэрэгтэй аад, саг болзортоо шиидхэгдэнэгүй гэжэ делегадууд һанамжалаа.

Олонхи хүн зоной ажалладаг гол һалбариин — хүдөө ажахын саашадаа хүгжэлтэдэ районой партийна организаци тоосоото үедэ анхаралаа саг үргэлжэ хандуулжа байгаа. Мал ажалда болон таряалан дээрэ түйлагдаһан амжалтанууд эршэмтэй технологи хэрэглэжэ эхилһэнэй ашаг үрэ мүн гэжэ делегадууд олон жэшээнүүд дээрэ харуулаа, Теэд мүнөөдэрэй түйлалтануудые ахихын, малай ашаг шэмэ, таряалангай ургаса саашадань эрид дээшэлүүлхын тула эрдэмэй тобшололнуудые, түрүү дүршэл улам үргэнөөр хэрэглэнгүй урагшаа дабшахань бэрхэтэй.

Районой колхоз, совхозуудта 313 звено болон бригада хамтын подрядай, 101 коллектив гэр бүлын подрядай, 4 бригада арендна подрядай гуримаар хүдэлнэ. Тэдэнэй ажалай үрэ дүнгүүд бусадайхиһаа жэшээлэшэгүй дээгүүр. Харин үгэ хэлэһэн делегадууд—«Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ М. А. Спиридонов, «Родина» колхозой механизатор, КПСС-эй XXVII съездын делегат Г. Н. Иванова болон бусад Орловско областиин түрүү дүй дүршэл халан абажа, нэбтэрүүлхэ гээшэ бидэнэй, коммунистнуудай уялга мүн гэжэ мэдүүлээ. Звеногоороо, гэр бүлөөрөө подрядта ороһон түрүүшүүл тухай конференци дээрэ хэлэгдэбэшье, районой ажахынуудта арендна подряд эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэгдэнэгүй гэжэ хэлэгдэһэниинь зүбтэй гэжэ һанагдана. Арендна болон бусад янзын подрядаар зарим хүнүүд хүдэлжэ эхилхэдээ, олон юумэ ойлгожо ядадаг, тэдэнэртэ эдэ бүхы асуудалнуудые ойлгуулха, экономическа һуралсалай аша үрые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ «Эрдэм» совхозой директор делегат Б. Я. Калашников дурадхаа,

Ерэхэ 1989 оной эхинһээ республикымнай томо барилгануудай нэгэн болохо Түгнын уурхайда нүүрһэн малтагдажа эхилхэ юм. Теэд эндэхи барилгашад хараалагдаһан болзорһоо хойнотоно, социально-соёлой барилганууд саг соогоо тушаагданагүй гэжэ делегадууд хэлэбэ, Барилгашадта ажалай таарамжатай эрхэ байдал зохёохын тула үшөө олон юумэн хэгдэхэ юм байна. Дутагдалнуудые тоолохо болоо һаа, олон гэжэ «Түгнүйуглестрой» трестын бригадир Б. Д. Очирова тэмдэглээ: клуб соо хүйтэн, гурбан мянган хүнэй ажаһуудаг поселогто библиотекэнь гурбан хүнэй багтахаар бэшэ, мүнөө болотор манайда автобус хүрэдэггүй. Уурхай ерээдүйдэ тон ехэ предприяти болохо, ушар тиимэһээ манай поселогто ГПТУ нээжэ, залуушуулые һургаха, горнягуудай кадрнуудые бэлдэжэ эхилхэ шухала гэбэ. Нүүрһэшэдтэ гэр байра түргэнөөр бариха хэрэгтэй, нарай үхибүүдтэй барилгашад мүнөө болотор вагонууд соо байһаар, хүүгэдэй сад-яслинууд дуталдана. Юу хэлэхэб, залуу делегат басаган гүрэн түрын хэмжээнэй асуудалнуудые табижа, делегадууд тэрэниие халуунаар дэмжэбэ. Богонихон сагай үнгэрөөд байхада, нүүрһэ малтажа эхилхэ аад, барилга элдэб шалтагаанаар унжагайрна, эрид хэмжээ абаха хэрэгтэй гэжэ энэ уурхайн машинист-экскаваторщик В. Н. Тимофеев һанаагаа зобонгёор мэдүүлээ.

Юрэнхы дээрээ барилгын хүдэлмэри район дотор эршэтэй түргэн ябуулагдана гэхын аргагүй. Байгша ондо 23,7 мянган дүрбэлжэн метр гэр байрэ бариха түсэбтэй аад, юһэн һарын туршада миин 13 мянган дүрбэлжэн метр тушаагаад байба. Ойрын жэлнүүдтэ оршигдоһон бага һууринуудые һэргээхэ, гэр байра, социально-соёлой объектнүүдые бариха гэхэдэ, хирпиисэһээ, модонһоо эхилээд, олон юумэ дуталдана гэжэ делегадууд — Суулгын совхозой хонишон Б. Бимбаев, райпотребсоюзай түрүүлэгшэ Ю. Д. Васильев, райОНО-е даагша В. Б. Соднομова, «Искра» колхозой барилгашан Г. П. Стулев болон бусад хэлээ.

— Районой барилгашадай хүсэ шадал, арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ шухала, ажахынууд өөрынгөө хүсөөр, арга шадалаар хото хорёогоо баридаг байг лэ, харин барилгашад социально-соёлой объектнүүдые бодхоодог һаань һайн һэн, —гэжэ Суулгын совхозой директор В. Л. Цыреновэй хэлэһые делегадууд дэмжээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ демократиин улам үргэдэжэ байһые хүн зон ажабайдалдаа эли тодоор мэдэрдэг болоо, хүнэй сэдьхэл бодолые, эдэбхи үүсхэлые ниитын хэрэгтэ элсүүлхэ хэрэгтэ партиин гаргадаг анхарал оролдолгые ажалшад үндэрөөр сэгнэнэ, ёһотоор харюулха гэжэ оролдоно гээд делегадууд мэдүүлээ, Ажал хүдэлмэриин, ажабайдалай таарамжатай эрхэ байдал хангаха гээшэ хүниие хүндэлһэн, тэрэниие үндэр бүтээсэтэ ажалда зоригжуулһан хэрэг мүн гэжэ «Забайкалец» колхозой хонишон Г. П. Красиков мэдүүлбэ. Хонишод совхозой түбһөө 25—30 модоной газарта байдаг, тэдэниие хилээмээр хангалга таһалдана, асарһан хилээмэнэйнь шанар ехэ муу гэжэ шүүмжэлээ. Малшадые хангаха асуудалда «Эрдэм» совхозой тоо бүридхэгшэ Н. Б. Аюшиева анхаралаа хандуулба. Малшадтамнай үбэлэй үедэ ерэдэг автолавкада дулаан хубсаһан, гутал, һайн шанартай эдеэ хоол хомор асарагдана гэбэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир П. П. Гилязов районой эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бэлэдхэдэг эдеэ хоолой шанар, үндэр үнэ сэн тухай һанамжаяа хэлээ.

— Республикын үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ Мухар-Шэбэрэй районой ажалшад горитойхон хубитаяа оруулдаг, районой партийна организаци манай областной парторганизациин дайшалхы эмхинүүдэй нэгэн юм,— гэжэ нүхэр А. М. Беляков үгөө эхилбэ. Хубилган шэнэдхэлгые саашадань дабшуулха хэрэгтэ партийна организацинуудай үүргэ дээшэлүүлхэ, зэргэнүүдыень улам бэхижүүлхэ, кадрнуудые хэрэг шиидхэхэ шадабаряарнь шэлэжэ табиха гээшэ мүнөө үедэ онсо удха шанартай гэжэ коммунистнууд һанажа ябаха зэргэтэй. Имагтал партийна организациин, коммунистнуудай нэрэ хүндые дээрэ үргэһэнэй ашаар партиин зэргэнүүдтэ шэнэ хүсэнүүдые элсүүлхэ байһамнай элитэ. Тиин гэһэй районой зарим эхин партийна организацинуудта эрхим бэрхэ түрүү хүнүүдэй партиин зэргэдэ жагсаха эрмэлзэлэйнь хангагдадаггүйнь гайхалтай, һаалишадай, механизаторнуудай дунда коммунистнууд үсөөн гэжэ үгэ хэлэгшэ шүүмжэлбэ. Ороной, партиин түүхэдэ алдуу эндүүнүүдэйшье бии байһан тухай мүнөө нюуса нөөсэгүйгөөр хэлэгдэнэ. Имагтал хүшэр хүндэ тэрэ үе саг тухай үнэн зүбөөр хэлэжэ, зэргэнүүдээ улам бата бэхеэр жагсааха шадалтайбди гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлбэ. Ерээдүй тухай бодомжолходоо, бидэ, коммунистнууд, нэн түрүүн залуушуулда, комсомолшуудта анхаралаа хандуулха болонобди. Комсомолой эмхинүүдтэ туһалха, эрхим бэрхэ хүбүүд, басагадые дэмжэхэ, ажабайдалай, хүдэлмэриин таарамжатай эрхэ байдал зохёолсохо шухала гээд нүхэр А. М. Беляков һануулаа.

Мухар-Шэбэрэй малшад, таряашад һүүлэй жэлнүүдтэ муу бэшэ дүнгүүдтэй гаража байбашье, шиидхэхэ асуудалнууд үсөөн бэшэ. Газар таряалангай, илангаяа мелиораци хэгдэһэн газарай ургаса улам дээшэлүүлхэ, эрхим һайн дүнгүүдые түйлаха технологи ашаглаха, таряалангай бүридхэл нарижуулһанай ашаар малаа тэжээлээр хангаха шухала. Иимэ эрилтын оршондо зарим ажахынуудай хартаабха болон бусад зарим ургамалнуудай талмайе хороожо байһантай эбсэхээр бэшэ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ асуудал мүнөө эрид түргэнөөр шиидхэгдэхэ зэргэтэй. Нүхэр А. М. Беляков һаяхан Орел хотодо болоһон уулзалганууд тухай, хүдөө ажахыда үйлэдбэри эмхидхэлгые нарижуулха онол аргануд, гол шэглэлнүүд тушаа хөөрэбэ.

Коммунистнууд партиин райкомой болон бүхы организациингаа ажал ябуулгын дүнгүүдые зүбшэн хэлсээд, саашадаа дабшаха зорилгонуудаа тодорхойлжо, тусхай шиидхэбэри баталан абаа. Конференци дээрэ партиин райкомой гэшүүд, гэшүүдтэ кандидадууд, районой шалгалтын комиссиин гэшүүд, областной партконференциин делегадууд һунгагдаба.

Олоороо хэлсэжэ тодорхойлһон зорилгонуудаа Мухар-Шэбэрэй коммунистнууд, бүхы ажалшад амжалта түгэс бэелүүлхэ байха гэжэ этигэн найдахаар байба.

Р. ГАРМАЕВ,
манай түсхай корр.

БАРИЛГАДА ЭЗЭН ХЭРЭГТЭЙ

Парткомой секретарь В. Ц. Раднаевай хэһэн тоосоото элидхэлые суглаанда ерэгшэд тон анхаралтайгаар шагнаһан байна. Коллективэй партийна организациин мүнөөнэй байдал гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэһэн, зохихо тобшолол хэгдэһэн, саашанхи зорилгонууд зүбөөр тодорхойлогдоһон байха, үргэн хөөрэлдөө үүсхэхэ, хурсо шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ үндэһэ һуури табиһан байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Үнгэрһэн тоосоото (1985—1988 онууд) хугасаада Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын партком горитой хүдэлмэри ябуулһан байна. Гэбэшье шиидхэгдээгүй сэдьхэл зобоомоор асуудалнуудай үшөө олон бии байһаниинь элидхэл соо элирхэйлэгдээ. Эдэ бүгэдэ хадаа ажалша коллективүүдһээ таһаранги байдалтайгаар, инженернэ, түсэблэлгын, финансова, хангалгын албануудтай холбоо һулатайгаар, мэдээсэл багатайгаар, хуушанайнгаа гуримаар парткомой хүдэлһэнэй хойшолон болоно.

Тиихэдэ СССР-эй Минэнерго эндэхи шухала барилгые нэгэнэй мэдэлһээ абажа, ондоо эзэнэй гарта дамжуулха, дүүргэжэ боломоор бэшэ болзорой дээдын албан газарнуудаар тогтоогдодог байһан ушар, баалалта, захиралтын гуримаар хүтэлбэрилгэ, бодхоогдожо байгаа блогой гаргашын хэмһээ ехээр ургалта коллективэй ажабайдалда ехэ түбэг ушаруулаа. Иигэжэ коммунист, парткомой гэшүүн В. М. Цыплов начальнигтай ГРЭС-эй барилгын управлениин хуушан хүтэлбэри эдэ олон асуудалнуудые шиидхэжэ шадаагүй.

Ехэл хүндэ байдалда энэ барилга ажахын гүйсэд тоосоондо орохоор бэлэдхэл хэжэ байна. Оньһон техникэ, элдэб материалнууд дуталдана, ажалай эмхидхэл һула. 3-дахи СМУ-гай зарим коллективүүд шэнэ жэлэй эхинһээ ажахын тоосоогоор хүдэлхөөр бэлэн бэшэ байна. Кадрнуудай бэлэдхэл баһал бирагүй, экономическа һуралсал ёһоор эмхидхэгдээгүй. Эдэ бүгэдэ хадаа барилгын захиргаанай, партийна организацинуудай, парткомой хүдэлмэриһөө уламжалһан дутагдал алдуунууд болоно гэжэ хэлэгдээ.

Ажалай болон ниитын журам муу. Энэ хадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг байһанһаа болоно. Барилгашадай аяар 80 процентнь хамтын байрада байлгагдана. Эдеэ хоолоор хангалга, хүдэлмэришэдые ажалдань абаашаха, һөөргэнь асарха хэрэг хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Хэды хүндэ байдалда хүдэлжэ байбашье, имагтал хүдэлмэришэдэй нэтэрүү ажалай ашаар табадахи блок (машинуудай, генераторай хүсөөр) туршагдаһан байха юм. Гэбэшье тэрэнэй энэ жэлэй дүүрэтэр ашаглалгада тушаагдахань бэрхэтэй. Иимэрхүү эзэн буса, тон харюусалгагүй хүтэлбэриин гэмээр 1989 ондо ашаглалгада оруулагдаха ёһотой зургаадахи блогой барилга унжагайрха түйлдөө хүрэхэнь хэбэртэй.

— Энэ барилгамнай эзэгүй болоһоор үнинэй гээшэ. ГРЭС-эй түрүүшын ээлжээе бодхооһон ажалша бүхэриг коллектив мүнөө таранхай. Ондоо тээһээ командировкын гуримаар саг зуура хүдэлхөөр хүнүүд ерэнэ. Һара болоод лэ һэлгэжэ байхадань юун бүтэлтэй гээшэб?! Барилгын управлениин байгуулагдаһаар 20 жэлэй ойе угтажа байнабди. Саг үргэлжын бата тогтонижоһон коллектив байгуулха тухай мүнөө хөөрэлдэжэ байхамнай эшхэбтэр лэ даа. Барилгымнай һанаата болохо эзэтэй байгаа һаа, юундэ бидэ иимэ байдалда оробо гээшэбибди, — гэжэ коммунист В. Н. Янков тон зүб ажаглалта хэбэ.

Нүхэр Янковой хэлэһэн үгые коммунистнууд В. И. Кобелев, «Жилстройн» мастернууд Н. В. Козюк, С. Забелин болон бусад халуунаар дэмжэбэ. БК-1000 түхэлэй кран мэнэ һандарха түйлдөө хүрөөд байна, Энэ асуудалаар «Промстройн» начальнигта гурба дахин бэшээбди. Теэд тэрэ манда ямаршье харюу үгэдэггүй байха юм. Дээдэ мэргэжэлтэй хабсаргагшад мүнөө миин һуужа, сагаа үнгэргэнэ гэжэ нүхэр Кобелев хэлэбэ. «Бетонгүйгөөр бидэ яагаад барилга хэбэ гээшэбибди. Бетон абахын аргагүйл. Эзэниинь юугээ бодожо һуудаг юм?». Энэ нүхэр Козюгой үгэһөө абтаһан мүрнүүд. Нүхэр Забелин иигэжэ хэлээ: «Автомашинын жолоошон хэрэгтэй запчастьяа уридшалан олоһон лэ байха. Машинамни эбдэржэ, ямар нэгэн детальни элэжэ магад гэжэ мэдэжэ ябана ха юм. Харин барилгымнай эзэд оньһон түхеэрэлгэнүүд тушаа юундэ һанаата болоногүй гээшэб».

Крановщица Н. М. Матвиевская үгэ хэлэхэдээ, барилгые ёһотойгоор хүтэлбэрилхэ, энэ ехэ коллективэй ажабайдал тушаа анхаралаа хандуулха эзэн манда үгы гэһэн бусад нүхэдэйнгөө бодолые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлээ. Бидэ бултадаа, бригадаараа ходо ажалгүйдэнэбди. Иимэ байдалда ороод, миин һуужа байхадамнай хүтэлбэрилэгшэдэй гү, али парткомой гэшүүдэй хэн нэгэн ерэжэ, ямар шалтагаанһаа иимэ юумэнэй боложо байһые мэдэхээр, маанадтай хөөрэлдэжэ, саг дары зохихо хэмжээ абахаяа оролдоногүй, Үйлэдбэри тушаагаа һанаагаа зобохо эзэдэй үгыл хада иимэ байдал ушаржа байна ха юм. Хүдэлмэришэдэй һуудал байдал тушаа хэн оролдохоб даа. Мүнөө манай хамтын байрада ошоод харагты. Мебель хүртэнэгүй, дэбдихарнай юун гээшэб! Хуу хахархайудархай, муухай. Шэнэ юумэнүүд абтадаг лэ хэбэртэй агша. Теэд тэдэнь хайшаа шэнгэдэг юм. Барилгын управленидэ, парткомдо эдэ бүгэдэ хамаатай гэжэ үгэ хэлэгшэ гомдолоо мэдүүлээ,

Коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, бата найдамтай халаае бэлдэхэ талаар партком, партийна эхин организацинууд ехэ дутагдалтай байна. Тоосоото үедэ партида 16 хүн абтаа. Энэ ехэ коллективэй хэмжээгээр болоходо, даншье һаа өөдэгүй дүн болоно. Энээн-

һээл уламжалан, бри
дунда коммунистнууд
байһаар, Бригадирнуу
процентнь, дунда ш
хүтэлбэрилэгшэдэй
зургаанииньь комм
Энэ тон бирагүй жэш
ааб даа. Тоосоото ж
туршада 6 коммунист
һаа гаргагдаа. Парт
шууд В. М. Цыплов
ков гэгшэдтэ бурид
точка дээрэ бэшэ
шанга выговор сонос
байха юм. Партиин
эрилтэнүүдтэ зохимо
загай ябадал гарга
Султанов парткомой
һөө гаргагдаа. Эдэ
сад баримтануудт
доторой, политико
гын хүдэлмэриин
далтай байһые гэрш

Иихэлээрээ барилг
тийна организации
парткомой тооссо
ябуулһан хүдэлмэр
XXVII съездын,
XIX партийна конф
табиһан зорилгонууд
сана гээшэ гү! Энэ
аб адли сэгнэлтэ
гагүй. Хубилган ш
шэнжэтэй хэрэг эх
үзэгдэжэ байнхай
энэнь ГРЭС-эй бар
һанаанда хүрэнэгүй
байһан хадань тоо
галтын суглаанда
үгэ хэлэһэн коммун
сэдьхэлдээ шэнгээж
бодолоо сэхэ руу
һэн байна.

Саашадаа өөһэд
гоо хүтэлбэрилхы
зүб мүртэнь оруул
тивэйнгээ, партийна
цингаа доторой б
римтай болгожо,
гаяа хубилган ш
замда шууд гаргах
ломжо эндэ дүүрэ
нээр һунгагдаһан па
мунистнуудайнгаа
этигэл найдабарии
лэ.

З. С
«Бурятэнергострой»
«Промстройн» парт
зациин бюрогой

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Баргажанай райком партийна эхин организацинуудай секретарьнарай һуралсал эмхидхэбэ. «Бүхэсоюзна XIX партийна конференциин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар партийна эхин организацинуудай зорилгонууд» гэһэн элидхэл партиин райкомой нэгэдэхи секретарь С. Л. Гатапов хэбэ.

Тиихэдэ партийна эхин организацинуудай КПСС-эй зэргэдэ шэнэ гэшүүдые абаха, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ тухай энэ семинар дээрэ партиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагшын орлогшо А. И. Попова мэдээсэбэ, Гадна райкомой юрэнхы таһагые даагша Д. Ж. Бубеев партийна эхин организацинуудай партийна документнүүдтэй хүдэлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан шэнэ захяа, заабаринуудтай суглараагшадые танилсуулаа. Гэхэтэй хамта партиин райкомой партийна комиссиин түрүүлэгшэ С. Ц-Д. Гомбожапов районой партийна эхин организацинуудта коммунистын үнэн сэхэ, арюун сэбэр шэнжэ шарай батадхаха талаар ямар хүдэлмэриин ябуулагдажа байдаг тухай хэлэбэ.

Семинар дээрэ агропромой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ В. В. Базаров профсоюзуудай хүдэлмэриин яажа хубилган шэнэдхэгдэжэ байһан тухай хөөрэжэ үгөө. Тиихэдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Б-Ж. Ш. Доржиев, райпотребсоюзай партбюрогой секретарь Г. В. Луговая, Уланай дунда һургуулиин партийна эхин организациин секретарь З. Б. Будаева, партиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша О. М. Серебрякова гэгшэд партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриие түсэблэхэ хэрэг тухай мэдээсэ.

Семинарта хабаадагшад райпотребсоюзай партийна организациин дүй дүршэлтэй танилсажа, өөһэд өөһэдынгөө хүдэлмэридэ туһатай юумыень халан абаһан байна.

Энэ семинар олондо һайшаагдаа. Юуб гэхэдэ, районой партийна эхин организацинуудай секретарьнар олохон асуудалнуудтаа тодорхой харюунуудые абаһан байна бшуу.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

Кабанскын районой Байгалай ОПХ-гай суута комбайнер Николай Петрович Смольников байгша ондо Иннокентий Бурдуковский туһалагшатаяа 11789 центнер таряа сохижо, район соогоо түрүү һуури эзэлжэ, «Урал» мотоцикл шагнал абаһан байна. Тэрэ жэл ерэхэ бүри ажахы соогоо түрүү һуури эзэлдэг заншалтай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. П. Смольников.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БҮХЫ НАҺАН СООГОО ҺУРАХА

«КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр таһалгаряагүй һуралсалай ниитэ нэгэн системэ байгуулха» гэһэн темээр бүхэсоюзна конференци ноябриин 22-то Москвада нээгдэбэ. СССР-эй эрдэм ухаанай ба инженерно булгэмүүдэй холбоон (СССР-эй НИО-гой холбоон), СССР-эй эрдэм һуралсалай талаар Гүрэнэй комитет, СССР-эй АПН, «Знание» гэжэ Бүхэсоюзна бүлгэм, ЮНЕСКО-гэй хэрэгүүдээр СССР-эй комисси тэрэниие үнгэргэнэ.

—Манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгэ һуралсалайшье талаар хабаатай,— гэжэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй НИО-гой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь А. Владиславлев хуралдаае нээхэдээ хэлээ.— Социально-экономическа хүгжэлтые хангадаг эрдэм-техникын дэбжэлтэ эрдэм мэдэсээ таһалгаряагүйгөөр дээшэлүүлжэ байха эрилтэ хүн бүхэнэй урда табидаг юм. Эрдэм мэдэсээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха гээшэ КПСС-эй XXVII съездын совет обществын урда табиһан гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Иимэ зорилго партиин ЦК-гай февралиин Пленум табиһан байгаа.

Эрдэм һуралсалай талаар ЮНЕСКО-гэй институдай директор Р. Даве конференцидэ хабаадагшадые халуунаар амаршалба. Олохон оронуудта саг үргэлжын һуралсал бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ тэрэ мэдээсээ. Энэ системэ уласхоорондын харилсаае үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ таарамжатай һайн үндэһэ һуури табина. Имагтал тэрэнэй үндэһөөр багшанар, шэнжэлэгшэд, захиргаанай хүтэлбэрилэгшэд национальна дүй дүршэлөө халан абалсана, харилсаа холбоо тогтоохо байна бшуу.

[ТАСС].

ӨӨҺЭДЫН ХҮСӨ

САЯНСК (Эрхүүгэй
Сибириин энэ залу
залуушуулай гэр бай
лексын түрүүшын
шууд өөһэдынгөө
риһан гартэ орожо
урдань худэлдэг
Саянай үйлэдбэри
пром» нэгэдэлэй
саа.

— Манай хото
һаар гурбан жэл
гүй юм,— гэжэ парт
мой нэгэдэхи секр
Попов хэлэнэ.— Т
тус комплексые
байхада, тэдэнэй
лэ бүхэндэ шаху
рее һэн. Тиимэһээ
барилгада залуушуу
хитэйгээр хабаадуу
асуудалые шиидхэх
га бии гээшэ. Тии
шуулай эдэбхи үүс
жэхэ шиидхэбэри

Нэгэдэлэй залуу
шэд 128 квартир
өөһэдынгөө хүсөөр
Объект дээрэ худ
даа, тэдэнэр шулуу
дошо дархашанай,
штукатурщиган
дые шудалһан б
түрүүшын дабхар
турно-элүүржүүлгын
гэдэй үдэшын сад
нээгдэхээр түсэбл
рэнтэй зэргэлээ
иимэ комплекс б
байнхай, Гурбадаг
сын һуури табиг

Эрхүүгэй областн
шуулай гэр бай
комплекснуудта 25
хуу хүнүүд тоолог
гэй, Братскын, бус
родуудай залуу
өөһэдынгөө гар
гэрнүүдтэ орожо

БАМ-һаа мэдээс

ФЕВРАЛИИН ТҮСЭБӨӨР

Барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын хүдэлмэри
нэ Уоян посёлогой барилгада хабаадалсажа, энд
гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые олоор б
жо, үдэр, недели, һара бүриингөө даабари үлүүл
жэ байдагаараа мэдээжэ болоһоор үнинэй. Энэ п
дэлмэришэдэй бодхооһон барилгын материалнууд
нат БАМ-ай организацинуудта һайн шанартай поо
гэжэ, олоной магтаалда хүртэнэ. Поездын коллек
Уоян — Ангаракан гэһэн участогые электрижүүл
ридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ехэ хэмжэ
хүдэлмэри хэһэн юм.

Мүнөө эдэнэр Ангаракан — Таксимо — Витим г
харгы электрижүүлжэ эхилбэ. Халаан бүриинг
110—115 процент дүүргэжэ, транспортна барилгад
да дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарна. Эдэнэр бай
миллион 815 мянган түхэригэй барилга хээд бай
али ерэхэ жэлэй февралиин түсэбөөр барилга х

УЛААН ТУГАА АЛДАНАГҮЙ

«ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньһожор
142-дохи колоннын коллектив Хойто-Байгалай р
дэлгэрһэн мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадаж
хы ажалаа эрхим шанартайгаар хэхын, даабари
дүүргэхын тула эрид шангаар тэмсэнэ. Трактор, м
даа, экскаваторнуудаа гурбан халаанай туршада
ажалай бүтээсэ эридээр дээшэлүүлнэ, барилгын
үнэ сэн доошолуулна. Тус коллектив байгша он
КПСС-эй Северобайкальскын горкомой дамжуулг
туг алдангүй абажа ябана.

Байгша ондо 6 миллион 644 мянган түхэригэй б
хэ даабаритай һэн. Үнэн дээрээ 7 миллион түхэриг
га хээд байна.

— Оньһон техникээ бидэ миин байлгангүйгөөр
ди. Түрүүшүүлэй жэшээ олоной дунда дэлгэрүүлх
хы ажалаа хамтын подрядай гуримаар хэнэбди. Х
шэднай хаба шадалаа ажал хэрэгтээ сүм зоруул
жэ БАМ-ай барилга хэхэ даабаряа хододоо үл
гэжэ оньһожоруулагдамал 142-дохи колоннын нач
Боднар хэлэнэ. Эдэнэр үшөөл һайн үрэ дүн
эрид шангаар тэмсэнэ.

К. Ж

АГРОПРОМОЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭДЭ

ДОНЕЦК. «Точмаш» гэжэ эндэхи нэгэдэлэй тэмдэгтэй продукци ороной агропромой болбосоруулгын олон предприятинуудта хэрэглэгдэдэг. Ивано-Франковскын жэмэсэй ба овощой комбинадта овощ буйлуулдаг түхеэрэлгэ ашаглагдажа дүүргэгдэбэ. Тэрэ жэлэй эхинһээ хойшо эндэ бүтээн гаргагдаһан зуудахи агрегат гээшэ.

ВНИИторгмашай мэргэжэлтэдэй зохёон бүтээһэн үндэр бүтээсэтэй конвейор техническэ талаар орёо түхеэрэлгэнүүдтэ хабаадана. Тиимэһээ тэрэниие үйлэдбэрилгэ агромашинануудые бүтээн гаргахын тулада шэнээр түхеэрэгдэһэн предприятида дамжуулагдажа үгтөө. Автомадай туһаламжаар хүдэлдэг тэрэ түхеэрэлгэ түмһэтэ ургамалнуудые нэгэн доро угааха, хатааха, амһарталха, шэгнэхэ, мүн полиэтилен туулмагууд дээрэ үнэ сэнгүүдыень бэшэхэ байна.

Тус завод час бүри худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта 500-һаа 1000 грамм хүрэтэр шэгнүүртэй 600 багсалаа морхооб үгэдэг юм. Иимэ бүтээсэтэйгээр ажаллахадань, овощой баазануудта зуугаад хүдэлмэришэдые ажалһаа сүлөөлхэ арга олгоно.

Нэгэдэлэй коллектив аграрна хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдые анхаржа, гансал продукци амһарталдаг түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргаха бэшэ, харин тэдэниие тодхожо хүдэлгэхэ, хангаха хэлсээнүүдые баталдаг байна.

Захид хэгшэдтэ туһалхые оролдожо, предприяти жэлэй даабариһаа гадуур үшөө 15 түхеэрэлгэ бүтээн гаргаха арга боломжо олоо. Харин ерэхэ жэлдэ овощ буйлуулха конвейернүүдые үйлэдбэрилгээ хоёр дахин дээшэлүүлхээр хараална.

(ТАСС).

ВОДОРОДОЙ ЭЛШЭ ХҮСЭН

ВОДОРОДОЙ элшэ хүсэндэ зорюулагдаһан бүхэдэлхэйн XII конференци сентябриин хүүшаар Москвада үнгэргэгдөө. Тэрэнэй үрэ дүнгүүд тухай АПН-эй корреспондент Евгений ЕГОРОВ хөөрэнэ.

шэ ехэ хэмжээ-
ц болохо элшэ
ю эшэ үндэһэн
энергетикэдэ,
космонавтикада,
да тон ехээр хэ-

элшэ хүсэ хүг-
мүнөө тон шуха-
гэд юундэ тоо-
бэ гэхэдэ, дэл-
оной элшэ хүсэ
саашадаа улам
ье бүри мүнөө
айхабтар ехээр
болоһон туле-
саашадаа улам
гаргахань мар-
байгаа юм.
үниһөө хой-
ой абтадаг нөө-
боложо байна.
ида аюул уша-
юм. Тиимэһээ
байгаалида
үзүүлхэ, тии-
шэ үндэһэнүүд-
ехэ элшээр хан-
хүгжөөхэ түйлай
бо. Энэ талаар
продые түлишэ

болгон хэрэглэхэ гээшэ ехэ таарамжатай юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ водородно энергетикын талаар хэдэн шухала технологическа амжалтанууд түйлагданхай. Жэшээлбэл, эгээн ехэ хэмжээгээр элшэ үгэхэ үедэ хэрэглэгдэхэ электроустановконуудай водородно-кислородно парогенераторнууд ФРГ-дэ байгуулагдаа. Авиаци болон космонавтикада водород хэрэглэхэ арга манай орондо ухаалагдаа. «ТУ-155» гэжэ туршалгын самолёдой ниидэлгэ (тэрэнэй ниидэһэн тухай видеофильм конференци дээрэ харуулагдажа, ехэ һонирхол түрүүлээ), «Энергия» гэжэ ракетые ниидхүүлгэ манайда хэгдэжэ байгаа хүдэлмэриин үндэр хэмжээе эли тодоор харуулна.

— 2000-дахи ондо хараадуулан хэлэбэл, совет авиаци болон космонавтикада жэлдээ 10—20 мянган тонно шэнгэн водород хэрэгтэй болохо бэзэ,— гэжэ тус конференциин оргкомитедэй түрүүлэгшэ, СССР-тэ Атомна энерги хэрэглэхэ талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Александр Проценко хэлэнэ.— Харин автотранспортдо болон энергетикэдэ энэ газые хэрэглэлгын хэмжээн тус тустаа 30 ба 20 мянган тонно байжа болохо юм. Тиин СССР-эй түлишэ-энергетикын комплексын бүхы һалбаринуудта водород хэрэглэлгэ 2000 он болотор 3,5—4 миллион тоннодо хүрэхэ гэжэ һанамжалагдана.

Тиимэһээ водород абаха технологиие саашадаа улам нарижуулха, гадна иимэ элшэ хүсэ абаха заншалта бэшэ бусад аргануудые хэрэглэхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ, нэмэлтэ нөөсэнүүдые ашаглаха шухала. Мэргэжэлтэдэй һанамжаар, АЭС-эй электроэнерги ашаглан, уһанай электролиз бэелүүлхэ гэхэ гү, али уһые кислород, водород болгон задалха гээшэ энэ газ үйлэдбэрилхэ эгээл һайн аргануудай нэгэн юм. Мүнөө дээрэ иимэ водород нилээд дээгүүр үнэтэй. Гэбэшье һүүлэй жэлнүүдтэ үндэр температурада электролиз бэелүүлхэ талаар шухала үрэ дүнгүүд түйлагдаа. Даб дээрэ абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, иимэ түхэлэй аппарадууд мүнөөнэй хэмжээнтэй сасуулбал, элшэ хүсэнэй гаргашые 1,5—2 дахин доошолуулха, тиин байгаалиин газһаа абагшада орходоо үнэгүй водород абаха арга олгохо байна. Нэгэ часай туршада 5 ба 25 кубометр водород гаргаха хатуу полимерэй электролизернүүд байгуулагдаад, туршагдажа байнхай. Тэдэнэй хэмжээниишье багашаг, мүн элшэ хүсэ гаргашалгань бага юм.

— Манай һанамжаар, эдэ түрүү технологическа процессүүд бүри 2000 онһоо урид үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болохоор байна,— гэжэ Александр Проценко тэмдэглэбэ.

Автотранспортдо, авиацида, энергетикэдэ болон промышленностьда водородые хэрэглэлгэ юу харуулнаб гэхэдэ, агаарта ородог хорото зүйлнүүдые тэрэнэй ашаар эрид багадхаха, мүн нилээд ехэ хэмжээнэй үнэтэ нефтегазова түүхэй эд алмаха арга олдоно. Жэшээлбэл, 1986 онһоо эхилэн, Москвада бензоводородно микроавтобусууд туршагдаһан байна. Водород нэмэһэнэй ашаар бензин гаргашалга хоёр дахин шахуу доошолоо, мүн дүрэжэ газаашаа гарадаг газай хорото зүйлнүүдынь хэдэн дахин бага болоо. 1990 онһоо хойшо жэлдээ 100 шахуу иимэ машинануудые гаргажа эхилхээр түсэблэгдэнэ,

Водородно технологинуудые хэрэглэхэ талаар бэрхэшээлнүүдшье нилээд бии. Энэмнай тэһэршэхэ аюултай туладань тэрэниие ашаглалгые аюулгүй болгохо шухала. Мүн водородые хадагалха ба иишэ тиишэнь абаашаха үрэ ехэтэй, үнэгүй арга ухаалха талаар нилээд орёо асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй. Тэрээнһээ гадна, водород ашаглалга байгаалида ямар нүлөө үзүүлхэб гэжэ мүнөө хүсэд элирээдүй. Түсхайлбал, авиационно ба космическа түлишэ болгон хэрэглэгдэхэдээ, водород стратосферэдэхи озооной үедэ ямар нүлөө үзүүлхэб гэжэ тон тодорхойгоор шэнжэлжэ үзэхэ хэрэгтэй. Тобшоор хэлэхэдэ, шиидхэхэ асуудалнууд олон.

Москвада болоһон конференци водородно энергетикын талаар национальна болон уласхоорондын программануудтай, түрүү технологинуудтай танилсаха арга олгоо. Тэрэ уласхоорондын холбоо харилсаа үргэдхэлгэдэ туһа болоо.

Уласхоорондын холбоогой нэгэ жэшээнь хадаа водородно энергетикын талаар техническэ харилсаа бэелүүлхэ совет-канадын «түхэрээн стол» болоно. Энээнэй заседаниинуудынь жэл бүхэндэ, СССР болон Канадада ээлжэлээд лэ болодог байха юм, Хэлсээнэй ба валютагүй үндэһөөр мэдээсэлнүүдые, лизензи ба патентнүүдые андалдан абалсадаг болохо, харуулалгын ба промышленна хамтын проектнүүдые бии болгохоор хараалагдаба.

(АПН).

ДНЭ ХАРИЛСААН

лгон шэнэдхэлгын замууд

үдөө ажахын үйлэдбэридэ арендэ харилсаа яа-
идхэхэ тухай зүбшэл, дурадхалнуудые СССР-эй
академиин Экономикын Институдай таһагые дааг-
шын эрдэмэй кандидат Лев НИКИФОРОВ тайлба-

харилсаа яажа
асуудалай му-
эли бэшэ байһан
СССР-тэ арендэ
гүй байгаа. Му-
харилсаа яажа
эй зүбшэл ду-
толилогдоходо,
гуримтай бол-
үргэнөөр дэл-
һэн бии болобо
һанамжаар, тэдэ
ямар юумэндэ
арал хандуулал-

түрүүндэ юу хэ-
, арендэ хэл-
рэтэр удаан бол-
ые дурадхагдана.
шэ арендын яа-
эли бэшэ бай-
хэлсээн нэгэ-гур-
лэ баталагдадаг
богонихон бол-
абахадаа, тэрэнэй
айлгада тон бага
, газарһаа эгээл
о абахые орол-
Табин жэл гээшэ
хүнэй наһанайнь
р бэшэ. Энэ тур-
заар эдлэхэ хоёр-
рбадахишье үе-
ха байна. Арен-
газарта өөрынгөө
хандажа, тэрэ-
оор ашаглаха гэ-
болохонь эли.
ын хэрэгсэлнүү-
абагшадай өөрын
о худалдан абаха-
гэжэ зүбшэл ду-
дотор хараалагда-
үйлэдбэриин шу-
үүдые арендээр
дээрэ бариха
хо. Харин тэдэнь
дынь зөөри бо-
бээ арендэ ха-
мэ шэглэлээр хүг-
нь, газарта ээ-
а гэһэн асуудал
гэжэ һананам.
хүдэлмэрилэгшэд,
совхозууд энээн-
һан продукцияа
д ашаглаха ар-
юм. Энэнь манай
ажахые хүгжөөл-
ехэ һаад той-
байгаа юм. Һүү-
продукциингаа за-
өөһэдөө мэдээд
зүбшөөгдөө. Гэ-
«түйсэ түмые
дэгтэл адли бо-
нээнтэй дашарам-
эл, дурадхалнууд-
н хараалагданаб!
йнь юуб гэхэдэ,
ушар хүдөө ажа-
гэдэ һээд тойбо
дбэри ехэдхэхэ
һа сохижо бай-
Харин мүнөө
һаад тойбонуу-
ихо балта боло-
һананаб. Абтаһан

продукциин зарим хубииень лэ уридшалан тогтоогдоһон сэнгээр уялгата худалдаха гэжэ арендэ хэлсээндэ хараалагдаха ёһотой гэжэ зүбшэл дурадхалнуудта тодоор хэлэгдэнхэй. Энээнһээ үлүү үйлэдбэрилэгдэһэн бүхы продукциие арендатор өөрөө мэдээд ашаглаха эрхэтэй болобо

Мүн арендэ абагша банкда тоосооной счедтой байха эрхэтэй гэжэ зүбшэлнүүдтэ хэлэгдэһые үшөө тэмдэглэхэ байнаб. Тиихэдээ тэдэнэр олоһон мүнгэ зөөриеэ өөрынгөө аша туһада, тэрэ тоодо ажахыгаа хүгжөөлгэдэшье гаргашалха найдамтай арга боломжотой болоно. Колхоз болон совхозой гэшүүдэйшье, мүн талын хүнэйшье гү, али бүлэг хүнүүдэй арендэ харилсаанда оролсожо болохо гээшэнь угаа шухала байна. Энэмнай ниитын үйлэдбэритэй таһаршагүй нягта холбоотой фермерскэ ажахын хүгжэлтын эхин гэжэ хэлэхэдэ болоно.

— Гэтэр совет хүдөө ажахыда арендэ харилсаа хүгжөөлгэдэ һайн түлхисэ үгэхэ байбашье һаань, тэдэ зүбшэл дурадхалнуудые, нэгэдэхеэр, эрхим һайн гэхээр бэшэ байна. Хоёрдохёор, зүбшэл, дурадхалнууд болбол хуули бэшэ ха юм. Харин мүнөө дээрэ хүсэндөө байгаа хуулиин ёһоор, газарые арендээр абажашье болохо, мүн үйлэдбэриин бусад хэрэгсэлнүүдые өөрын зөөри болгожо худалдан абажа болохошье гэжэ хараалагданагүй ха юм.

— Эдэ зүбшэл дурадхалнуудые дүй дүршэл олохо забһарай шата гэжэ хаража болохо юм. Харин шэнэ хуули зохёохо гэхэдэ, теоретигүүдтэшье, бодото хүдэлмэрилэгшэдтэшье зохихо дүршэл үгы бшуу. Жэшээлбэл, газарай ба хүдэлмэриин малай түлөө үгтэхэ арендэ түлбэриие (газарай үрэжэл ба малай ашаг шэмые хараада абажа) тодорхойлхо ёһо гуримай зүбшэл дурадхалнууд дотор яһала бодолтой зүбөөр харуулагдаа һаань, гэр байшангууд, техникэ гэхэ мэтын арендэ түлбэриин асуудал эли бэшэ байна.

Арендэ түлбэри ямар түхэл маягтай байхаб гэһэн асуудал һайса бодомжологдоогүй гэжэ һанагдана. Тэрэ тогтомол гү, али хубилдаг байха гэжэ хараалагдана. Теэд али түхэлыень ямар ушарта хэрэглэхэ болоноб? Бүри гүнзэгыгөөр бодожо үзэмөөр энэ мэтын асуудалнууд олон. Гэбэшье арендэ харилсаан хадаа СССР-эй арадай ажахыда һаял замаа эхилбэ ха юм. Тиин тэрэнэй хүгжэхэ тума олон юумэн эли болохо гэжэ бодогдоно.

— Зүбшэл, дурадхалнуудай үшөө нэгэ дутуу зүйлынь юун бэ гэхэдэ, тэрэ ажахын дотоой харилсаанһаа газаа тээ гаранагүй гээшэ ха. Харин мүнөө СССР-тэ (гансал хүдөө ажахыда бэшэ, харин промышленностьдашье) арендын яажа хүгжэхэ шэглэлэй үзэгдөөд байхада, энэнь муу хойшолонтой байжа болохо бэзэ.

— Энэ зүйтэй. Арендэ харилсаанай хүгжэлтэнь бүхы шатада нэгэн байха ёһотой. Энэ тон шухала. Хэрбээ арендэ харилсаанай гансал ажахы дотор бэелүүлэгдээд, харин өөрөө колхоз (гү, али совхозой) ажахын тоосоогоор хүдэлдэгшье һаа, юрын лэ предприяти шэнги байдалтай байхо һаань, ажахы доторшье арендэ харилсаан тон лэ ёһо тэдысэ байха бшуу. Тиимэ болохолоор, ажахы гүрэн хоёройшье харилсаае арендын ёһо гуримда оруулха хэрэгтэй гээшэ. Тиин тэрэ гурим тогтоолгодо дура хүсэлэй үндэһөөр хандалгые зайсуулхын тулада тэрэниие хуулиһаа үндэһэлэн бэелүүлхэ ёһотой болоно.

Зүгөөр газарые сэгнэхэ тон нарин зүб хэмжүүрнүүдэй тогтоогдоогүй сагта арендэ тухай һайн хуули зохёохын аргагүй. Мүнөө үедэ газарые сэгнэхэ зарим тэдыл онол арга ба түхэлнүүд бии юм. Тиигээд тэдэ ажахы доторхи арендэ харилсаа тогтооходо, түрүүшын үедэ яһала хэрэглэгдэмээр байна. Гэбэшье бүхы ороной гү, али СССР-эй томо регионуудай хэмжээгээр газарые сэгнэхэ нэгэ янзын сэгнэлтэ бодото дээрэ үгы юм.

Харин энэнь юундэ хүргэнэб гэхэдэ, ямар нэгэн ургамал таряжа ургуулха тухай заабариин мүнөө болотор дээрэһээ үгтэдэг байхада, тарилгын талмай бодомжогүйгөөр хубаарилан таригдадаг байна. Энэ хадаа баһа нэгэ һаад тойбо болоно. Юундэб гэхэдэ, газараймнай хаба шадал хүсэд һайнаар ашаглагданагүй. Иимэл ушарһаа оромнай эдеэ хоолой асуудал удаан сагта шиидхэжэ ядажа байна.

— Тиигээд һүүлшын асуудал. Арендэ харилсаан социализмын ёһо гуримда зүришэнэ гү?

— Нэн түрүүн тэмдэглэхэ зүйл гэхэдэ, арендэ харилсаан социализмын эрхэ байдалда мүлжэлгэ дарлалта гээшые огто зайлуулна. Бүгэдэ зон өөһэдынгөө, мүн общественын аша туһада хүдэлнэ. Газар бүгэдэ арадай зөөри зандаал байна. Харин коллективүүд гү, али тус тус эрхэтэд тэрэниие арендээр абахадаа, оройдоол тэрэниие эдлэгшэд болоно ха юм. Үнэн дээрээ арендэ хэхэдээ, хүн ажаллаха хаба шадалаа гаргажа, хэһэн ажалайнгаа зэргээр олзо абаха аргатай болоно. Харин энэмнай социализмын эгээл шухала гол ёһонуудай нэгэн шуу. Энээндэ үшөө юу нэмэжэ хэлэлтэйб гэхэдэ, арендатор ороной ямаршье эрхэтэнтэй адли бүхы янзын социальна тэдхэмжэдэ ба социальна страхованида (мүнхэлэлгэдэ) хүртэхэ, тэрэ тоодо пенси, амаралта, мүн ажал хэжэ шадахаяа болиһоной тэдхэмжэ абаха эрхэтэй. Ондоогоор хэлэбэл, тэрэ социалис общественын бүрин эрхэтэ гэшүүн гээшэ.

Александр ВОЗНЕСЕНСКИЙ
хөөрэлдөө хэбэ (АПН).

○ НОЯБРЬ ○ 1988 он ○

ГАЙХАЛТАЙ ПОЕЗД

Часай туршада 500 километр дабшадаг суперэкспресс Японодо байгуулагдаба. Хэмэл аргаар бии болгогдодог суранзата талмайн ашаар ябуулагдадаг поезднууд эндэ 1962 онһоо хэгдэжэ эхилээ юм.

Үндэр столбнууд дээрэ набтархан ханатай түмэр бетон хобол-зам баригданхай. Тэрээн соогуур, мүнөөнэй самолёдтол адли, поезднууд шуумайлдана.

Поездые ябуулдаг суранзата талмай хүнэй бэедэ огто хорогүй, мүн электронно приборнуудта нүлөөлдэггүй. Гэбэшье механическа часын ябадалые ондоо болгожорхидог юм.

Нэгэ вагон 44 һууритай. Харин нэгэ поезд 6—8 вагонуудтай байха юм. Салон соо хоёр зурагар һууринууд жэрылдэнхэй. Пассажирай һандалиин арадань жэжэхэн үнгэтэ телевизорнууд ба электронно таблонууд һуулгагданхай. Тэрэнь поездын маршрут ба хэды шэнээн түргөөр шуумайжа ябаһыень харуулна.

МАШИНА БҮТЭЭЛГЫЕ ХҮГЖӨӨЛГЭ ХАДАА 2000 ОН БОЛОТОР СЭВ-эй ГЭШҮҮН-ОРОНУУДАЙ ЭРДЭМ-ТЕХНИКЫН ДЭБЖЭЛТЫН КОМПЛЕКСНО ПРОГРАММЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮДЭЙ НЭГЭНИИНЬ БОЛОНО. МОСКВАГАЙ ЭРДЭМЭЙ-ҮЙЛЭДБЭРИИН «ЭНИМС» НЭГЭДЭЛ МОДУЛЬНУУДЫЕ, РОБОДУУДЫЕ, ЧАСАЙ ПРОГРАММНА ХҮТЭЛБЭРИТЭЙ СТАНОГУУДЫЕ, АВТОМАТ БА ОНЬҺОН ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮДЫЕ БАЙГУУЛХА ТАЛААР ГОЛ ЭМХИ ЗУРГААН ЮМ.

ТУС НЭГЭДЭЛ СОЦИАЛИС ХАНИ ХАРИЛСААТА ОРОНУУДТАЙ ХЭЛСЭЭНҮҮДЫЕ БАТАЛАНХАЙ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЭЛЕКТРОМЕХАНИЧЕСКА УЗЕЛНУУДАЙ ЛАБОРАТОРИИН ИНЖЕНЕР ЛИДИЯ ТОПОРОВСКАЯ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТУРШАЛГЫН АШААР

ТАДЖИГАЙ «Калаидашт» совхоз олон жэлэй туршада хохидол гарзада ородог байгаа юм. Теэд энэнь хэнэйшье һанаа зобоодоггүй бэлэй. Сагай уларил тааламжагүй гү, али хүрьһэн муудаhхай гэһэн шалтаг дурдаад лэ, гарзыень хуулита ёһоор түсэбтэ оруулаад лэ, энэ тэдыгээршье хэрэг дүүрэдэг байгаа. Мүнөө орон дотор хэгдэжэ байгаа экономическа реформын эрхэ байдалдо совхоз яаха аргагүй панхаруутахаяа байгаа һэн,

Теэд нёдондо жэлдэ олон мэргэжэлтэдэйшье һанамжаар юрэ буса юумэн болоо. Энэ гарзада ородог байһан совхознай гэнтэ ашаг олзотой ажахы болошоо бшуу. Тэрэ оршонь гарзаяа 150 мянга шахуу түхэригөөр үлүүлһэн үрэ дүнтэйгөөр жэлээ түгэсхөө юм. Иимэ түргэнөөр хубилһанай гол шалтагааниинь хадаа Таджигай Хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономикын ба эмхидхэлгын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэдэй туһаламжа болоно.

Тэдэнэр совхозой бүхы бригадануудые подрядта орохыень этигүүлжэ шадаа. Тиин хүдэлмэришэд хэһэн ажалайнгаа зэргээр гү, али бүхы дээрээ үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин хэмжээгээр бэшэ, харин эсэсэй үрэ дүнгүүдээр гэхэ гү, али хэды шэнээн хартаабха, тэжээлэй үбһэ гэхэ мэтые ургуулһанай түлөөл мүнгэ абадаг болоһон байна,

Үйлэдбэриин гаргашын ямар үнэтэй болоһыень, мүн хэды шэнээн ашаг олзо хүлеэгдэхыень мэдэжэ байхын тулада совхоздо доторой мүнгэн мэтээр хэрэглэгдэхэ чегүүд гаргагдажа, бригада бүхэндэ үгтэһэн юм. Тус бригадын хэхэ бүхы хүдэлмэринь ямар үнэтэй болохо ёһотойб, эгээл тиимэ хэмжээнэй мүнгэнэй чек бригадада үгтэһэн байгаа. Бригада бүхэн газар хахалһанай, культиваци, тарилга хэһэнэй, мүн үрэһэн, үтэгжүүлгэ гэхэ мэтын түлөө тоосоогоо механизаторнуудтай болон ажахын албануудтай совхозой бухгалтериин хабаадалгүйгөөр тэдэ чегүүдээрээ тоосодог болоһон байна.

Тиигээд туршалгын хэгдэһэн түрүүшын жэлэй эсэстэ совхоз бүхы оршожо байһан сагтаа түрүүшынхиеэ олзо оруулһан, мүн тиихэдэ хүдэлмэрилэгшэдэйнь олзо доход бүхы ажахыда дунда зэргээр нэгэ хахад дахин, харин түрүү бригадануудта хоёр шахуу дахин дээшэлһэн байха юм. Энээнэй шалтагааниинь эгээлэй: үтэгжүүлгэ, үрэһэн, газар уһалха уһан багаар аад, ехэ туһатайгаар гаргашалагдаа, тон шухала бэшэ техникэ захигдаагүй. Харин бригадна подрядай гуримаар, газар ажалаа нарин зүбөөр эрхилжэ, техникэ һайнаар ашаглажа алмагдаһан мүнгэнэй 70 процентнь ажалша коллективүүдэй өөһэдынь гарта үлэхэ байгаа.

Үшөө нэгэ нөөсыень эрдэмтэд элирүүлээ. Техникэ хэр аша үрэтэйгөөр хэрэглэгдэнэб гэжэ шалгахадань, тэрэнь оройдоол 25 процент байшоо. Тиимэһээ үлүү техникэһээ сүлөөрхэ гэһэн зүбшэл үгтэбэ. Тиигэжэ совхоз худалдаһан автомашинын болон тракторнуудайнгаа түлөө хэдэн арбаад мянган түхэриг мүнгэ абахаһаа гадна, үйлэдбэриин фонднуудай түлөө гүрэнэй бюджедтэ дүрбэ дахин бага мүнгэ оруулдаг болонхой.

Тобшоор хэлэхэдэ, панхаруутахаяа байһан совхоздо эрдэмтэд туһалба гээшэ. Энээниие дуулаһан республикын олон ажахынууд туһаламжа гуйжа, институдта хандадаг болонхой. Институт хэндэшье эрсэдэггүй. Зүгөөр туһаламжын түлөө түлбэри эридэг болонхой. Юундэб гэхэдэ, 1989 оной январьһаа өөһэдөө ажахын тоосоондо орохонь шуу.

(АПН).

ҮБШЭНИИЕ ТАНИХАДА ТУҺАЛНА

Хүнэй бэедэ үбшэнэй вирус бии болоо гү гэжэ саг соонь элирүүлхэ гээшэ угаа ехэ удхашанартай. Тиин үбшэниие эртүүр тодорхойлдог аргануудай нэгэн хадаа иммуноферментнэ анализ (ИФА) гэжэ нэрлэгдэдэг. Таби гаран үбшэниие, тэрэ тоодо СПИД, гепатит, хабдарнууд, инфаркт миокарда, шасаргана үбшэн, дифтерит (хоолойн хаалта), хүхэ ханяадан, респираторна вирусна үбшэнүүд гэхэ мэтэ үбшэниие танихын тулада энэ арга мүнөө дэлхэй дээрэ хэрэглэгдэдэг болонхой.

МГУ-гай эрдэмтэд пирофосфатазын үндэһөөр ИФА гэдэг энэ аргын шэнэ янзые ухаалба. Энэ пирофосфатаза гээшэнь хүрэнгын шанартай зүйл гэхэ гү, али фермент юм. Тэрэниие үйлэдбэрилхэнь химда байна. Энэ халуун хүйтэндэ, гэрэлдэ тэсэмгэй, бэлээр һандардаггүй, хүдэлхэдэ аюулгүй юм. МГУ-гай эрдэмтэд тэрэниие промышленна аргаар абаха һонин методые ухаалжа дурадхаа. Энэ ферментые хадагалха тусхай байдал хэрэгтэй бэшэ. Пирофосфатаза 72° С халуун болотор шанараа алдадаггүй.

Мүнөө үедэ хэрэглэгдэдэг фермент-пероксидази гээшэ хүнэй бэедэ муушаг юм. Харин шэнэ фермент бэедэ ямаршье хоро хүргэхэгүй. Тэрээгээр анализ хэхын тулада хүнэй гү, али малай нэгэл дуһал шуһан хэрэгтэй.

МГУ-гай эрдэмтэдэй дурадхаһан ИФА-гай шэнэ вариантнь мал ажалда, мүн үрэһэ хүрэнгын ажахыда хэрэглэгдэмээр. Жэшээнь, энэ раствор соо үрэһэ хэхэдэ, үнгэнь сагаан шара байһанаа, хүхэ ногоон болотороо хубилдаг. Энээгээрнь үрэһэн элүүр һайн гү, али халта үбшэн халдаһан гү, али тэрэниие юрэ тарихын аргагүй гү гэжэ миин нюдөөрөө хараад мэдэхээр байдаг.

Эдэ мэтын һайн шанартай хадань ИФА-гай шэнэ янзань үргэнөөр хэрэглэгдэхэ гэжэ һанамаар. Мүнөө хүн зоной элүүрые шалгахын тулада жэлдээ 1 миллиард шахуу анализ хэрэгтэй. Энээндэ үнэгүй материал ехэ хэрэгтэй болохонь ойлгосотой.

Эрдэмтэд үбшэн тухай «байна-үгы» гэжэл зааха үнэгүй, эгээлэй индикатор байгуулжа, бүлэ бүхэниие хангаха һанаатай. Жэшээнь, грипп халдаа гү, али үгы гү, үхибүүдни наркотигоор тарюулна гү, хээлитэй болоо гүб гэхэ мэтые мэдэхын тулада тиимэ индикатор хэрэглэхэ ёһотой. Жэшээнь, США-да иимэ зорилго табигданхай. Иимэ индикаторнуудые бии болгохо хэрэгтэ шэнэ фермент угаа таарамжатай байхаар.

Александр КОЧАЛОВ.
(АПН).

ГРУЗИИН ССР. Махарадзевска райондо «Натанеби» гэжэ агрофирмэ-колхоз байгуулагданхай. Энэмнай олон шэглэлтэй ажахы юм.

Сайн багахан фабрика, цитрусовэ ургамалнуудай үрэ жэмэс амһарталдаг завод, хилээмэ баридаг газар, заһабарилгын мастерской, модо болбосоруулдаг цех эндэ бии.

Түрүүшынгээ продукци доогуур сортын түүхэй эдээр бэлэдхэгдэһэн гранула сай агрофирмэ үйлэдбэрилжэ эхилээ.

«Натанеби» оронойнгоо ба гадаадын оронуудай дэлгүүрнүүдтэ сай худалдаха эрхэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ продукциин шанар шалгана.

ТАСС-ай фотохронико.

ЕРИКАН ФЕРМЕРНҮҮДЭЙ АЖАЛ ТУХАЙ

эб найрамда-
ндын походто
ерикэ соогуур
Тиихэдээ фер-
үдаг Айова
айлда хоножо,
танилсаа һэм.
Том Пирсон,
Линда, хоёр
рмэнь 140 гек-
Зуу шахуу
ал, 200 шахуу
таргалуулдаг.
оя, люцернэ,
Тиигээд эдэ
ансаараа тэрэ
нь универсн-
г тула үглөө-
од ошодог.
олхозһоо урда-
деревнидэ тү-
Тиигээд хара-
манай урдын
юумэн олон
удай байдаг
модон. Эхэ
шоонхонуудта-
дань, шахамал-
ээнь байлгаг-
тулам хорёо
белогой тон
гахайнууд та-
шада 104—
, харин хана-

450—500 килограмм шэгнүүртэй болоно.

Байрын гэрынь дарагар гоё аад, малайнь байранууд тулюуршаг байба. Энээн тухай асуухадамни, тон лэ ашаг олзотой юумэндэ мүнгөө гаргадагбди гэбэ. Гахайда дан гоё байра барьяад яахамнайб. Техникэдэ, шэнэ сортын үрэһэндэ гү, али трактор машинаяа хадагалха гаражда мүнгөө гаргабални дээрэтэхэ гэбэ. Тиигээд эржэгэр саир ханатай хүнгэн шэнэ барилга харуулба.

— Энэ гаражай түлөө фирмэ 17 мянган доллар абаа. Хоёр үдэр соо баряа. Шанарынь һайн. Тиигээд үбэлдөө бүхы техникээ энээн соогоо хээд, һанаа амар байлгаха бшууб.

Айова манай Кубаньтай нэгэ широтада байдаг гэжэ мартаагүйб. Гэбэшье, жэшээнь, мүнөө Литвада миллион гаран түхэриг үнэтэй фермэ-хэрэмүүд баригдадаг гэжэ ээзлүүдгүй һанаандам оробо. Түүхэ шэнжэлдэг нэгэ хүнтэй нэгэтэ тиимэ барилга хараад, нигэжэ хөөрэлдөө һэмди: хэрбээ дунда зуунай үедэ Неманэй эрье дээрэ 4—5 иимэ үхэрэй байрын байгаа һаань, крестоносецууд Литва руу сүмэрэн орожо шадахагүй һэн.

Пирсон элдэб хүсэнэй дүрбэн трактортай. Тэдэнь хорин жэлдэ хүдэлдэг. Ондоо техникэнь ехэ һайн. Жэшээнь, сеялкэнь кукурузын орооһо хүрьһэн дээгүүр миин лэ хаяжархидаг бэшэ, харин эшынь ургажа эхилхэдээ, наранда эгээл һайнаар шарагдахаар һуулгадаг байна. Газар урбуулдаггүй плугтай. Эрхим һайн шанартай ондоошье техникээр элбэг.

Хоёр үдэр үнгэрһэн хойно Макс Вебб гэгшын фермэдэ ошоо һэм. Энэнь һураггүй ехэ, 600 гектар газартай байба. Макс хоёр хүбүүтэеэ 2 мянган гахай тэжээнэ. Гахайн һүрэг шэнэдхэн һэргээжэ байхын тулада 26 эхэ, 8 эрэ гахай байна. Гахайнууд сагаан ба эреэнүүд. Эреэн гахайн үүлтэрынь муу гэжэ манай зарим хүнүүд тоолодог гэхэдэмни: Тэрэ буруу, бултанайнь мяхан адли, харин тэдэнэй шуһа ходо ниилүүлжэ байхада, туһаһаа ондоо юумэн байхагүй,— гэжэ фермэр харюусаба. Гурбан недели болоод лэ, тэрэ гахайнуудаа худалдана. Дүшэн толгой болоогүй һаань, өөрынгөө унаагаар абаашана, Харин тэрээнһээ олошоро һаань, фирмэһээ машина захидаг. Жэлдэйнь олзо 70 мянган доллар болодог.

Вебб эрдэмэй шэнэ туйлалтануудаар һонирхожо байдаг, ехэ юумэ мэдэхэ, ухаатай хүн байба. «Фарм джорнэл» гэжэ фермэрнүүдэй тусхай журнал хэблэгдэдэг. Вебб техникын, селекциин шэнэ зүйлнүүд, дэлгүүрэй байдал тухай хөөрэнэ. Малай дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдтэ табан жэл соо нэгэн дахин гэһэн жэшээтэйгээр хандададагбди: гэнтэ ямар нэгэн үбшэнэй дэлгэрээ һаа гү, али гахайн сүүдхын шэгнүүрэй ехээр хорожо эхилбэл г. м. Мэргэжэлтэдые ходо дуудабал, өөрөө бодожо үзэхөө болишохош. Харин энэмнайл муу гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Мүнөө Америкэдэ фермер болохо дуратай зон тиимэшье олон бэшэ. Тиимэһээ эхэ эсэгэһээ газар угаараа абаһан залуушуул лэ эндэ һууринкана. Харин фермэ мүнгөөр абанха зүрхэлхэ зон үгы шахуу.

Уһаар дүүргэгдэһэн матрац дээрэ онгосодо үлгыдүүлһэндэл унтаха гэжэ хэбтэхэдээ, үргэһэмни хүрэжэ ядан, хараһан үзэһэнөө манай байдалтай ээзлүүдгүй жэшэнэб. 100—200 гектар газартай американ фермер манайхинай элдэб олон мэргэжэлтэнэй — түрүүлэгшын, ахамад агрономой, зоотехнигэй, ветеринарай, инженерэй, бухгалтерай, хинагшын, тэрэнһээ гадна; тракторист, жолоошон ба комбайнерой түлөө хүдэлнэ гэжэ һананаб. Манай орон США-гайхида орходоо хүдөө ажахын 22 дахин олон мэргэжэлтэдтэй гэжэ нэгэ тээ уншаа һэм. Теэд тэдэнэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдынь алин гээшэб? Юундэ Атлантикын саана хэдэн зуун гектар газарые ганса эрэ хүн, харин манайда хэдэн арбаад хүн элдүүрилэн ажаллана гээшэб? Түсхай мэргэжэлгэ гэшээе дан үнгэрмэ үлүү гаргаа гээшэлди. Дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдээ руль, штурвалда һуулгаха, һаалгын аппарат гартань барюулхаар болообди гэжэ һанаа һэм.

Д. ШНЮКАС,
журналист.

ХИЛЫН СААНАХИ ҺОНИН

ХҮН ЗОНОЙ НАҺАН УТА БОЛОНО

Кубын Национальна банкын мэдээнэй ёһоор, нёдондо жэлдэ тус орондо үйлэдбэриин хэмжээн 3,2 процентээр доошолоо. Илангаяа хүдөө ажахыда таарамжагүй байдалтай болонхой. Эндэ гурбан жэлдэ болоһон ган гасуурай хойшолон үзэгдэнэ. Национальна экономикын үндэһэ һуури бологшо сахарна промышленностьда үйлэдбэри 3,9 процентээр доошолоо.

Гэбэшье экономикын хүгжэлтын бууралга хүн зоной ажана байдалда нүлөөлөөгүй. Правительство элүүрые хамгаалгада, мүн эрдэм һуралсалда, гэр байра барилгада гол анхаралаа хандуулаа. Мүнөө Кубада эрэ хүнэй дунда жэшээнэй наһаниинь 72,6 жэл, эхэнэрэйхи 76,1 жэл болонхой.

ҮЛҮҮ ОЛООР ТҮРЭНЭ

Үлүү олоор түрэлгэ хадаа Вьетнамай социально-экономическа бэрхэшээлнүүдэй нэгэнэй шалтагаан юм гэжэ «Сайгон зяй фонг» газетэ бэшэнэ. Жэл бүри 1,3 миллион үхибүүн тэндэ мүндэлнэ. Гэхэтэй хамта эдеэ хоол үйлэдбэрилгын хэмжээн хүн зоной олошоролгоһоо гээгдэнэ. Гэр бүлын ехэ бололгые хизаарлаха гэһэн хуулиин хэдэн хэмжээнүүд ехэ үрэ үгөөгүй. Тиимэһээ бүри даамгай ехэ хэмжээнүүд дурадхагдана. Жэшээнь, гурбадахи үхибүүнэй түрэбэл, түрэлхидынь өөһэдынгөө зөөреэр тэрэнээ аргалуулдаг, һургадаг байха ёһотой гэнэ. Эхэнүүдтэ нарайлхадань олгогдодог тэдхэмжэ үгтэхэгүй. Олон үхибүүтэй айл байрын түлөө ехэ мүнгэ түлэдэг болохо. Мүн гэр бүлын хэды гэшүүдтэй байха гуримые эбдэһэн гүрэнэй алба хаагшад ба сэрэгэйхид албан хүдэлмэрээрэ дээшэлхэ аргагүй болохо,

БӨӨРЫН ШУЛУУ БУТАРУУЛНА

ФРГ-дэ операци хэнгүйгөөр бөөрын шулуу бутаруулха шэнэ аппарат ухаалагдаа. Энээндэ электрогидравлическа долгиной сохилто ашаглагдана. Багахан рентгеновскэ аппарадаар хаража, долгиниие тэрэ бөөрын шулуунай байһан газар тээшэ шэглүүлхэ хэрэгтэй. Шулуунай хэмжээнһээ дулдыдуулан, нэгэ сеансда тэрэниие энь гурбан зуунһаа хоёр мянга хахад дахин долгёор сохюулна.

Мүнөө үшөө һүлһэнэй шулуун бутаргагдадаг болобо. Урдань энээниие ехэ хүндэ операци хэжэ абадаг, тэрэнэй һүүлээр шархань хэдэн недели соо эдэгэдэг байгаа. Харин мүнөө клиникэдэ хоёр-гурба хоноод лэ хүнүүд гэртээ харина.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

МОНГОЛ КИНОГОЙ ФЕСТИВАЛЬ ҮСЭГЭЛДЭР ТҮГЭСЭБЭ

«ДАХИН УУЛЗАТАРАА БАЯРТАЙ!..»

МОНГОЛОЙ революционно хүдэлөөндэ тодорхой үүргэ дүүргэhэн Хяагта хотын олониитэ хүршэ ороной айлшадые хүндэтэйгөөр угтажа абаа hэн. Манай республикада үнгэргэгдэжэ байhан кинофестиваль Хяагтада үсэгэлдэр — МНР-эй байгуулагдаhан үдэр баяр баясхалангай оршон байдалда түгэсэбэ.

МНР-эй киноискусствын түлөөлэгшэдэй бүридэлдэ «Монголкиногой» уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ Цэрэн, кинофикациин управлениин дарга Тойгоо, мэдээжэ артистканууд Цымпилмаа, Долгорсүрэн, режиссёрнууд Сэлэнгсүрэн, Чимид гэгшэд оролсоhон байна.

Хяагтын городской соёлой байшан соо, «Ровесник» гэжэ хүдэлмэришэдэй клуб соо, «Темп» гэжэ кинотеатр соо халуун уулзалганууд болоо. «Сүхэ-Баатар», «Хатан баатар Магсаржав» гэhэн кинофильмнүүдые Хяагтын хүн зон ехэ hонирхожо хараба.

Мүн баhа СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной түлөөлэгшэд эдэ уулзалгануудта хабаадалсаа. Нэрлэбэл, М. Горькиин нэрэмжэтэ киностудиин уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ Р. А. Григорьева, манай нютагай хүбүүн — «Мосфильм» киностудиин режиссер А. Ц. Дашиев гэгшэд болоно.

«Залуу гвардиин» мүрөөр» гэжэ баримтата фильмын автор Р. А. Григорьеватай ехэ hонин уулзалга болоhон байна.

Хяагта хотынхид хүршэ Монголой айлшадтай баяраа хэлсэн: «Дахин уулзатараа баяртай!»— гэлсээд хахасаба. Айлшад мүнөөдэр орон нютагаа мордохо юм.

Е. СУРМАЧ.

Алтан түрэ

Бага-Хүдэри нютагта ажаhуудаг Котомановтан хуби заяагаа ниилүүлhээр 50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ, аха дүүнэр, аша гушанар болон дүтынгөө айлнуудай амаршалгада хүртэбэ.

Федор Георгиевич, Нина Ивановна Котомановтанай 9 хүбүүд, басагад, 48 аша, гушанарынь энэ үдэр сугларжа, үбгэн баабай, эжыгээ баясуулба. Федор Георгиевич Котоманов Бага-Хүдэриин дунда hургуулида багшалhан байна. Харин мүнөө тус hургуулиин директорээр тэрэнэй ехэ хүбүүн Виктор Федорович хорин жэлэй туршада хүдэлжэ ябана.

СОЁЛОЙ ШЭНЭ ОРДОН

Баян-Гол hууринда үни удаан хүлеэгдэhэн соёлой байшангай барилга дүүргэгдэжэ, ашаглалгада үгтэбэ. Шэнэ байшандаа таряашад болон луговодууд сугларжа, социалис мүрысөөнэйнгөө дүн гаргажа, түрүүшүүлээ ажалайнь амжалтаар амаршалба.

Тус байшангые Баргажанай 1011-дэхи нүүдэл-оньhожоруулагдамал колоннын барилгашад бодхооhон юм. Барилгын предприятиин ахамад инженер Б. А. Батомункуев энэ үдэр баярай оршон байдалда колхозой правлениин түрүүлэгшэ Л. Б. Раднаевта шэнэ ордоной түлхюур барюулба. Соёлой байшангай барилгада «Агропромсельхозмонтаж» нэгэдэлэй нүүдэл-оньhожоруулагдамал колонно, Баян-Голой сомоной, Юбилейнын поселково Соведүүдэй, Баян-Голой ба Юбилейнын дунда hургуулинуудай, Хүнтэйн ойн модоной ажахын коллективүүд хабаадалсаhан юм. Колхозой түрүүлэгшэ Л. Б. Раднаев үгэ хэлэхэдээ, эдэ коллективүүдэй гэшүүдтэ баяр баясхалан хүргэжэ, барилга дээрэ шалгарhан хүнүүдтэ колхозой правлениин, партийна организациин зүгhөө Хүндэлэлэй грамота болон мүнгэн шангуудые барюулаа. Жэшээнь, районой суута барилгашан Н. П. Седуновагай хүтэлбэрилдэг штукатур-шэрдэгшэдэй бригадын гэшүүдтэ эрхим ажалайнь түлөө шан болгогдон нэгэ-нэгэ поршоонхо бэлэглэгдээ.

Соёлой шэнэ ордоной фойе соо «Ургаса-88» гэhэн выставкэ нээгдэбэ. Тиихэдэ эндэ «Намарай бэлэгүүд» гэhэн гоё hайханаар шэмэглэгдэhэн зүйлнүүд конкурсдо хабаадуулагдахаар бэлэдхэгдэнхэй. Конкурсдо Баян-Голой сельпогой коллектив нэгэдэхи hуури эзэлээ бэлэй. Удаадахи хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта нютагай больницын ба дунда hургуулиин, Баян-Голой хүүгэдэй саадай болон соёлой байшангай коллективүүд гараа.

hүүлээрнь концерт харуулагдаа. Концертдэ районой эрхим дуушад болон хатаршад хабаадажа, нютагай ажалшадые баясуулаа.

Түгэсхэлдэнь хүдөө ажахын лотерей наадагдажа, шүүбэридэнь гунжа үнеэн, 5 зуhаг хонид, 10 поршоонхо, 15 тахяа, малай тэжээл, ажалай зэр зэмсэгүүд бии байба. Арендна гүүртые даагша О. Г. Дамбиев, колхозой гэшүүн Д. Банзаров гэгшэд нэгэ-нэгэ хони шүүбэ. Харин ветеринарна врач С. Тубчинов, соёлой хүдэлмэрилэгшэ М. Будаева болон бусад поршоонхо шүүхэ азатай байгаа.

Игэжэ Баян-Гол hууринда соёлой шэнэ байшан хүн зондо үүдэеэ сэлижэ, хүхюун зугаа наадаяа, дуу хатараа ажалшадай дунда дэлгэхэ хаhань оробо.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

ХЯАГТАhАА МЭДЭЭСЭНЭ:

УРАН ГАРТАЙ ЖЕНЯ

Хяагта хотын пионернүүдэй байшангай алишье кружогто ябадаг hурагшадай диилэнхи олониинь номдоо hайнсар hурахынгаа хажуугаар, өөhэдынгөө шэлэн олоhон техническэ кружогуудай хэшээлнүүдтэ бэлэдхэл hайнтай байhанаа харуулна. Тэдэнэй нэгэн Женя Доржиев болоно. Тэрэ авиамодельнэ кружогто ябажа эхилhэн түрүүшын үдэрhөө hүбэлгэн бэрхэ, уран гартай байhанга харуулжа шадаа юм. Авиамодель өөрөө дархалжа, тэрээгээрээ район соогоо үнгэргэгдэhэн мүрысөөнүүдтэ түрүүлжэ гарахадаа, үнгэрэгшэ жэлэй зун республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ шалгаржа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байгаа.

Женя Доржиев мүнөө 9-дэхи классто hуража байха үедөөшье авиамодельнэ кружогто ябажа, шэнэ hайн модель зохёожо, ехэ мүрысөөндэ хабаадахаар бээ зэhэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Женя Доржиев шэнэ авиамодель бүтээжэ байна.

Е. СУРМАЧАЙ фототекст.

ТУСХАЙ КОНКУРС

Буряадай хүдөө ажахын институдай актова зал соо гитара дээрэ наадагшадай дунда тусхай конкурс үнгэргэгдэбэ. Студентнэр, багшанар энэ хэмжээ ябуулгада бултадаа эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, конкурс удаан саг соо үргэлжэлөө.

Гитара дээрэ дуу гүйсэдхэгшэд мэдээжэ дуунуудhаа гадна өөhэдынгөө зохёоhон шог ёгто мүрнүүдые хангюурдажа, суглараашад болон жюри гэшүүдтэ hайшаагдаба. Студентнүүдэй сэрэгшэд-интернационалистнуудта, комсомолой мүндэлhөөр 70 жэлэй ойдо зорюулhан литературно-хүгжэмтэ найруулга олоной зүгhөө hайшаал, магтаалда хүртэбэ.

Студентнүүд В. Котов, П. Ильин, С. Селихов гэгшэд шэнгэн дуутай гитара дээрэ дуу, хүгжэм зэдэлүүлхэдээ, уянгатай hайнаар гүйсэдхэжэ, түрүү hуури эзэлhэн байна...

Т. НАГАЕВА.

ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ ТУhА БОЛГОЖО...

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон алба хаагшад арадай ажахын шухала хэрэгтэй захилнуудые бүтээжэ байха үедөө арад зондоо ашатай туhатай эдлэл, хэрэгсэлнүүдые хэжэ үгэхэ асуудалда анхаралаа табижа байдаг.

— Манай заводто арад зоной хэрэглэмжэ хангаха цех байгуулагдаhаар хорин жэлэйнгээ ойе hаяхан тэмдэглэбэ. hүүлэй мэдээнэй ёhоор, тус цехэй хүдэлмэришэд арад зоной хэрэглэмжэдэ хорин зүйлэй хэрэгсэлнүүдые уралан гаргадаг болоо,— гэжэ заводой парткомой секретарь А. Я. Пиядин мэдээсэбэ.

Энэ цех урдандаа карбидай цехэй эзэлдэг талмайе ашаглажа эхилhэн юм. Харин тиихэдээ мүнөө үедэ соёлой-ажаhуудалай, ажахын хэрэгсэлнүүдые хэхэ болоходоо, тэрэнь багадаха гэжэ ой ухаандаашье оруулаагүй байhаниинь элирээ. Цехэй хүдэлмэришэд түрүүшынгээ жэлдэ консервэ нээхэ, хаҺада үлгөөд, сэсэгүүдые табиха, номуудай жаахан табюурнуудые хэжэ, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые баясуулаа hэн.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри тус цехэй хэхэ захилнууд, гэрэй хэрэгсэлэй шэнэ зүйлнүүд олон болоо hааб даа. Даб дээрэ эдэнэр гэрэлнүүдые хэжэ, олондо hайшаагдаhан байгаа. Эндэ ажалай ветерануud Е. А. Русина, багсалагша О. Ф. Бурдуковская, мастер М. В. Калугина, нормировщик Г. В. Овчинникова, слесарьнууд Т. К. Банщикова, В. Д. Чуева, А. Г. Загребина, Г. П. Капорская гэгшэд арад зондоо ашатай туhатай гэрэй хэрэгсэлнүүдые хэдэг уран, нарин гартай мэргэжэлтэд юм.

Цехэй ажалай түрүүшүүл слесарьнууд И. Д. Гордеева, О. В. Александрова, З. А. Алакова, Н. И. Аполлонова, технолог Т. Б. Корниец гэгшэдэй ухаалан зохёоhон «Баярма» гэhэн электровафельница мүнөө хүрэтэр гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые баясуулдаг, урмашуулдаг гээшэ. hүүлэй үедэ тус цехэй уран гартан жэлэй туршада 2 миллион 600 мянган түхэригэй үнэ сэнтэй гэрэй эд хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ, арад зондоо бэлэглэдэг болоhониинь hайшаалтай.

Мүнөө цехэй хүдэлмэришэд ерэхэ жэлhээ ажалайнгаа байра байдал hайжаруулха, шэнэ захилнуудые олоор хэхэ зорилго урдаа табика.

Т. БАДМАИН.

ҮБЭЛНАЙ ЕРЭЭ

Алтан намарай hүүлшын ноябрь hарада, хэзээ хэзээнэйхиhээ дулаан байжа, республикын ажахынуудта аятай зохид үдэрнүүд үзэгдөө hэн. Үнгэрөөд байhан хори гаран хоногой туршада урда жэлнүүдтэ орходоо 4—7, үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 5—9 градус үлүү дулаан болоо гэhэн тобшолол хэгдэнэ. Ноябрь hарын түрүүшын арбан хоногой эхин ба hүүлшын үдэрнүүдтэ республикын нютаг нугануудаар хөөбэри шэнги зөөлэн, бамбагар саhан орожо, тала дайда сагаан «хүнжэлөөр» хушагдаа hэн. Харин тиигэhээр байтарнай дулаанай амисхал орожо, саhан хайлажа, илангаяа харгы дээрэ хаа хаанагүй гэхээр хальтирууxай, елэгэр мүльhэн тогтожо, машина, техникын, мүн ябаганшье хүнэй ябахада хүшэр хүндэ болоод абаа. hарын хоёрдохишье арбан хоногуудай туршада одоошье байрын саhан элбэгээр оробо. Үнгэрhэн үе соо Баргажан голдо 10 миллиметрэй саhан ороhон байба. Тиихэдэ Прибайкали шадарай нютагуудта 5—7, бусад районуудта 03—2 миллиметр шахуу саhан ороо гэжэ нютагуудhаа абтаhан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

hарын түрүүшын хахадта Витим, Зэдэ голнууд, Сэлэнгэ, Үдын адагууд мүльhэн хуягтаа абтанхай. Баргажан, Хёлго голнууд хүсэд хүрөөгүй, эндэ, тэндэ илангаяа үглөөгүүр уурал, манаяа хөөрүүлhэн харзанууд харагдана. Игээд лэ үбэлнай өөрынгөө жама ёhондо орожо, газаамнай шэмэрүү хүйтэнэй хаhа оробол гээшэ. hарын hүүлшын үдэрнүүдтэ хүйтэржэ эхилхэ юм. Республикын хойто районуудта hүниндөө 18—23, баруун-урда нютагуудта 30—35, Муяын голдо 38, үдэртөө 5—10, хойто районуудта 20 градус хүйтэн үзэгдэхөөр хүлеэгдэнэ. Мүн hарын hүүлшын үдэрнүүдтэ бага зэргээр саhан орохо, hалхилха, шуурганха зэргэтэй.

В. БРЮХАНОВА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин таhагые даагша.

БЭЕЭ ДААНХАЙ ГУРИМДА ОРОБО

«50 лет Октября» совхозойОрод гэжэ нютагта кооператив бии болобо. Кооператив эмхидхэхэ шиидхэбэри нютагай ажаhуугшадай хамтын суглаан дээрэ абтаа. Баянголой совхозой директор ябаhан Д. Б. Митыпов тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэнь болобо.

«Первомайский» совхозой Хөөрхэ нютагта мүн лэ кооператив бии болоо. Партиин райкомой хүдөө ажахын таhагые даагшаар хүдэлhэн М-Б. Г. Дондоков тус кооперативай хүтэлбэрилэгшөөр hунгагдаа. Эдэ багацаг hууринууд өөрын мүнгэтэй, газартай, олзо оршотой боложо, hэргэн хүгжэхэ арга боломжотой болобо ха юм. Ажалай түрүү онол арга — арендна подрядай гуримаар эдэнэр ажаллахань.

Б. МУНКУЕВ.

СҮҮДЭЙ ШИИДХЭБЭРИ ДҮҮРГЭГДЭБЭ

1955 оной январиин 7-до түрэhэн, Кабанскын районой Твороговско шубуунай фабрикада слесарь-гагнуургшанаар хүдэлжэ байhан, түрүүн нэгэнтэ бэшэ, тэрэ тоодо хүниие зорюута алаhанайнгаа түлөө, сүүдлүүлэгдэhэн, үргэлжэ архи ууджа ябадаг Чемезов Виктор Иванович 1986 ондо хэдэн айхабтар хүндэ зэмэ хэhэн байна:

Декабриин 29-дэ шал hогтуугаар фабрикынгаа хүдэлмэрилэгшэ Гайнатуллина гэгшые гэмэлтэтэрнь сохижорхёо.

Тэрэл үдэрэйнгөө үдэшэнь Каменск поселогто ажаhуудаг Воробьева Балданова хоёрые хутага бараад эрьюулээ.

Тэрэнэйнгээ hүүлээр шэбхэтэй байhан айлай сонхоор ороод, 1921 ондо түрэhэн Т. А. Филипповае оло дахин хутагадажа алаhан байна.

Буряадай АССР-эй Верховно Сүүдэй 1987 оной августын 6-да абаhан шиидхэбэреэр Чемезов В. И. тусгаар хэhээлтэдэ — толгойн саазада хүртөө hэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тэрэнэй хэhээлтые зөөлэрүүлхэ тухай гүйлтые бурушаагаа.

Сүүдэй шиидхэбэри хүсэндөө оруулагдаба.

Ч. ЦЫДЕНЖАПОВ,
БурАССР-эй прокуратурын таhагые даагша,
юстициин советник.

ТЕЛЕВИДЕНИ

НОЯБРИИН 27-hoo ДЕКАБРИИН 4 ХҮРЭТЭР

ВОСКРЕСЕНИ 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Шэнэ hонин. 9.15 — Ритмическэ гимнастика. 10.00 — Киножурнал. 10.10 — Мультфильм. 10.20 — «Спортлотогой» тираж. 10.30 — «Будильник». 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.30 — «Хараа бодол» программын хуудаhануудаар. 13.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.00 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.00 — «Элүүр энхэ байлга». 15.45 — Ахалагша классайхидта уран зохёолой наадан. 17.05— «Приключения Арслана»—уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 18.20 — Уран зохёолшо Л. Разгоной хуби заяан тухай. 18.30 — Дэлхэйн томо ехэ музей. Лувр. 6-дахи сери. «Кватроченто и Леонардо» (Франци). 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — Мультфильм. «Буду спорить» — баримтата фильм. 20.25 — «Круговорот»— уран hайханай фильм. 22.00 — Время. 22.35— Композитор Родион Щедрин. 23.50 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» **«Ухаан бодол» гэhэн программа.** 9.15—«Манай саад». 9.45 — «Горизонт». 10.25 — Петр Капица тухай хөөрөөн. 11.30— Спортын ба медицинын талаар Зүүн зүгэй ороонуудай эртэ урданай ёho заншалнууд тухай. 12.30 — Наhажаал ганса бэе хүнүүдтэ социальна туhаламжа үзүүлхэ тухай. 13.15 — Болбосоруулгын промышленностиин предприятинуудта арендна подряд. 13.50 — «Бултанда хабаатай педагогико». 14.0 дой литература тухай 14.40—Театр ба үе — Свердловскдохи най бэшэ киногой фе шанда хүртэhэн «Конд» (Арменфильм) ДОСААФ-ай лотерей 16.35 — И. С. Бах. лайнь замууд. 17.45— Карне. Фотоаппарадт 19.00 — Фольклорно ансамблиин концерт Физкультурно-спортив жуулга. 21.00 — «Амга согты, багашуул!» 21.15 кий хотодохи залуу торнуудай фестива 22.00 — Время. 22.35— хүгжэмэй концерт. 22. кей, СССР-эй чемпио намо» (Рига) — ЦСКА

ПОНЕДЕЛЬНИК, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—«Крик о помощи» — уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 12.05—Футболой шэнжэлэл. 12.35—Фольклорно «Днепряне» ансамблиин концерт. 13.05 — «Необходимо встретиться» — баримтата фильм. 16.30—Шэнэ hонин. 16.45—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55—Баримтата фильмүүд. 17.35—Фольклорно «Лейгарид» ансамблиин концерт. 18.00—Фридрих Энгельс тухай баримтата фильм. 18.20—С. Есенинэй шүлэгүүд дээрэ найруулагдаhан В. Гурковай дуунууд. 18.45—«Хүхюун стартнууд». **Улаан-Үдэ.** 19.30—Хүн зоной бүхэсоюзна тоо бүридхэлгэ. 19.50—Байгал. **Москва.** 20.15 — XIX партконференциин хараа шугамаар. Hoohон бүд хэдэг түүхэй эдэй шанар тухай. 21.00—«Кругосветное путешествие Бертольда Брехта» — уран hайханай-баримтата зүжэг. 22.00—Время. 22.35—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45—«Кругосветное путешествие Бертольда Брехта» —уран hайханай-баримтата зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00—Д. Азарянай хүтэлбэри доро джаз-трио джазай найруулга гүйсэдхэхэ. 00.20 —Футболой шэнжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35—А. С. Грибоедов. «Горе от ума». 10.05—Итальян хэлэн. 11.05 — Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэhэ hуури. 11.35, 12.35—Түүхэ. 5-дахи класс. 12.05—Экономическа эрдэм мэдэсын үндэhэ hуури, 13.05——Марсель Карне. Фотоаппарадтай хүн. 14.20 —«Факты биографи тата фильм. 14.50—Ш нин. 15.00—«Господ Новгород» — уран фильм. **Улаан-Үдэ.** 18.0 тофор». 18.15—«Хам нал (буряадаар). 18.5 гэртэ — баяр». Москв —Концерт. Улаан-Үд Соносхолнууд. 20.2 —бултанаймнай ба сква. 21.00—«Амга согты, багашуул!» Уласхоорондын 22.00—Время. 22.3 шэнэдхэлгын прожек Уран hайханай бо мүүд. 23.40—«Үглөө — хүгжэмтэ дамжуу

ВТОРНИК, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—«Кругосветное путешествие Бертольда Брехта»—уран hайханай-баримтата зүжэг. 11.50 —Концерт. 16.30—Шэнэ hонин. 16.45—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 16.55—Залуушуут дуулана, хатарна. 17.10—Баримтата фильмүүд. 17.50—«Кидэй hайндэр». 18.50—Югославиин национальна hайндэр —Республикын үдэртэ. Югославиин телевидениин программа. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». **Улаан-Үдэ.** 20.05—«Зүүн Сибирь» киножурнал. 20.15—Байгал. **Москва.** 20 35—Мультфильм. 20.50 —«Будни и праздники Серафимы Глюкиной»—уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00—Время. 22.35—Хубилган шэнэдхэлгын прожектор. 22.45 —«Таанад энээниие хэжэ шадахаг». 23.30—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.40 — С. Ковачич (Югослави) дуулаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35 —Географи. 7-дохи класс. 10.05, 12.05—Француз хэлэн. 11.05—Эстетическэ хүмүүжүүлгэ. 11.35, 12.35—Географи. 6-дахи класс. 13.05—«Поздняя встреча» — уран hайханай фильм. 14.25—Баримтата фильмүүд. 15.00—Шэнэ hонин. 15.10—«Хүгжэмтэ гэичал». 15.30—«Хождение по мукам» —уран hайханай фильм. 12-дохи сери. «Зарево». 17.55—Байгал (буряад —Байгалай үмэнэхи рэ. 19.05—«hургуул дэр ба үглөөдэр» 20.05—Соносхолнууд. Югославиин Социа ративна Республика даар). **Москва.** 21.0 лан нойрсогты, 21.15—«16 хүрэтэр hээ дээшэ наhат 22.00—Время. 22.3 шэнэдхэлгын прожек —«Земляки» — 3 сери hайханай фильм. 1-

СРЕДА, 30

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—«Хүхюун стартнууд». 10.30—«Будни и праздники Серафимы Глюкиной»—уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 11.30— Шэнэ hонин. 11.40 — Баримтата фильмүүд. 16.30—Шэнэ hонин. 16.45—Киргизэй телевидениин программа. 17.55 —«16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 18.45—«Экологи ба шэнэ бодомжо». 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.05—Мультфильм. **Улаан-Үдэ.** 20.15 — «Зүүн Сибирь» киножурнал. 20.25—Байгал. **Москва.** 20.45 — «Будни и праздники Серафимы Глюкиной»—уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00—Время. 23.00—Кинопанорама. 00.30—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35—Гадаадын композиторнуудай бүтээлнүүдтэ арадай аялганууд. 10.35, 12.05—Немец хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай hурагшадта. Физикэ. 11.35, 12.35—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. 13.05—«Земляки»—3 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 14.10 — Шэнэ hонин. 14.20—Байгаалиин ёho эбдэнгүй». 14.45 — «Хождение по мукам»—уран hайханай фильм. 13-дахи сери. «Хмурое утро». **Улаан-Үдэ.** 17.00 — Концерт. 17.30—Мультфильм. 17.40—Мэлс Самбуевай шүлэгүүд дээрэ найруулагдаhан дуунууд. 18.10—«Дүлэн». 18.50—«Холбоо барисаан». 19.30—Буряадай арадай уран зохёолшо Ц. Жимбиев. **Москва.** 20.15—Экономи дэм мэдэсын үндэ **Улаан-Үдэ.** 20.45— нууд. 20.55—Хүгжэм лалта. **Москва.** 21.0 лан нойрсогты, 21.15—П. И. Чайков рэмжэтэ уласхоорон курсын лауреадууд Время. 23.00—«Земл 3 серитэй уран фильм. 2-дохи сери Футбол. Шэлэн абы Дэлхэйн чемпионат ба ГДР-эй суглуулга манданууд.

ЧЕТВЕРГ, ДЕКАБРИИН 1.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнүүд. 10.05 —«Будни и праздники Серафимы Глюкиной»—уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 11.20 —Шэнэ hонин. 11.30—Баримтата фильм. 16.30—Шэнэ hонин. 16.45—Белоруссиин телевидениин программа. 17.50 — Баримтата фильм. 18.00 — «Спорт ба хүн». Ю. Морозов. **Улаан-Үдэ.** 18.45—Киногоор аяншалгын альманах. 19.05 — Байгал. **Москва.** 19.30—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 19.50 — Медигүүд-интернационалистнууд тухай. 20.35—Литературно-уран hайханай видеоканал. 22.00—Время. 22.50—Литературно-уран hайханай видеоканалай үргэлжэлэл.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Манай саад». 9.45, 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 10.05, 12.05— —Испан хэлэн. 10.55—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05 — СПТУ-гай hурагшадта. Юрэнхы биологи. 11.35, 12.35—Физикэ. 7-дохи класс. 13.05—«Земляки»—3 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 14.15 —«Государственные» дети» — баримтата фильм. 14.30—Хотын хүгжэм. 15.15—Шэнэ hонин. 15.25—«Повод»—уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. **Улаан-Үдэ.** 17.30—«Зүүн Сибирь» киножурнал. 17.40—Социально-экономическа шэнэ эрхэ байдалда соёлой hалбари хүгжөөхэ тухай. **Москва.** 18.45—С. Рахманинов. Хүгжэм. **Улаан-Үдэ.** 19.30—Соносхолнууд. 19.40—«Неистовая Айседора»—фильм-кон —Байгал (буряадаар) Уласхоорондын шэнж рядаар). **Москва.** 2 галэн нойрсогты, 21.15—СССР-эй ар Д. Дашиев дуулна Үдэhөө дамжуулга —Время. 22.50— серитэй уран hайх 3-дахи сери. 24.0 церт. 00.50—Баскетбо пын чемпионадай гын матч. Эрэшүүд ба Польшын сугл команданууд.

ПЯТНИЦА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—«Амар сайн, хүгжэм!» 10.20—«Танилсагты, залуу кинематографистнууд!» 11.20 — Шэнэ hонин. 11.30— Медигүүд-интернационалистнууд тухай. 12.15—«Кидэй hайндэр». 12.40 —«Илья Чавчавадзе. Страницы жизни»— баримтата фильм. 16.30— Шэнэ hонин. 16.45 — Үхибүүдтэ уран hайханай богони фильмүүд. 17.45— В. Овчинников манай студида. 18.25 — Багашуулда зорюулагдаhан дамжуулга. **Улаан-Үдэ.** 18.55— Буряад ороной hонинууд. **Москва.** 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.05— Мультфильмнүүд. 20.30—«Хүн ба хуули». 21.00—«Хүгжэм ба бидэ». 22.00— Время. 22.50—«Хараа бодол». 00.35—«Дуун-88».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Баримтата фильм. 9.35, 10.35— Түүхэ. 4-дэхи класс. 10.05, 12.05— Англи хэлэн. 11.05— СПТУ-гай hурагшадта. Астрономи. 11.35, 12.35 — Географи. 9-дэхи класс. 13.05—«Земляки»—3 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 14.15—«Эскалатор»— баримтата фильм. 14.45— Шэнэ hонин. 14.55—«Повод»— уран hайханай фильм. 2-дохи сери. **Улаан-Үдэ.** 17.30 — «Золотой улей»— фильм-концерт. 18.00 — «Экран». 18.30—«Фитиль». 18.40—«Дэлхэйн оронуудаар». Лаос (буряадаар) 18.55—«Лаосой hайндэр — Республи хогдоhон үдэртэ 19.45— Буряад хэлэ 20.30— Хяагтын хиз шэнжэлэлгын музе дэ. **Москва.** 21.0 нойрсогты, багашуу Скрипичнэ хүгжэмэй 22.00— Время. 22.5 то»— хүгжэмтэ фил «Даниил Гранин. Ми баримтата филь

СУББОТО, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35— Багашуулда зорюулагдаhан дамжуулга. 10.05—«Манай хуба». Ригэhээ дамжуулагдаха. 10.45— Гэрэй академи. 11.15— Харгын аюулгүй байдалые сахиха. 11.45— СССР-эй Гостелерадиогой ород арадай инструментнүүдэй академическэ оркестрэй концерт. 12.15—«Внимание, таможня!»— баримтата фильм. 12.45— Социалис оронуудта. 13.15— Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг. 13.45—«Полярная, 1943 г.»— фильм-концерт. 14.30—«Ан амитадай аймагта». 15.30—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.50— Нүүдэл приёмно Хабаровскда. Гэр байрын асуудалнууд тухай. 16.25 — Уншагшадай бүхэсоюзна конференци. «Октябрь» журналай редколлегитэй ба авторнуудтай уулзалга. 18.05—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.05— СССР-эй арадай артист С. Ростоцкиин фильмүүд. «Белый Бим, Черное ухо». 22.00— Время. 22.50— Совет телевидениэ американ Ти-би-эс телекомпаниин үдэшэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Актер Владимир Яхонтов. 10.20—«Элүүр энхэ байлга». 11.05 — Антуан де Сент-Экзюпери. 11.50—«Шажан ба общество». 12.25— Дэбжэлтэ. Мэдээсэл. Соносхол. 13.10 — XX зуун жэлэй ородой искусство. Е. Честняков. 14.05— «Бултанда хабаатай педагогико». 14.25— Хүн зоной бүхэсоюзна тоо бүридхэлгэ. 14.55 — «Очевидное-невероятное» гэhэн дамжуулга. 15.55—«Колыбельная». Татарай гүрэнэй Г. Камалай нэрэмж мическэ театрай ф 18.00— Мультфильм Свердловскдохи най бэшэ киногой ф шанда хүртэhэн «Прикосновение» - фильм. 18.40— хүгжэмтэ hайндэр стивалиин концерт «Харгын аюулгүй ба хиха». 19.15—«Дуу —«Амгалан нойрсо шуул!» 21.15— Акро хэйн чемпионат. 22.0 22.50—«Щелчки»— ур най фильм.

ВОСКРЕСЕНИ, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00— Шэнэ hонин. 9.15— Ритмическэ гимнастика. 10.00— Баримтата фильм. 10.20 — «Спортлотогой» тираж. 10.30 —«Будильник». 11.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.00 —«Ород хэлэн». 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Хүгжэмтэ , киоск». 14.00—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.00— «Элүүр энхэ байлга». 15.45— Мультфильм. 15.55— Останкинадахи концертнэ студида педагогикын эрдэмэй кандидат В. К. Дьяченкэтэй уулзалга. 16.15—«Приключения Арслана» — уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 18.05— Фотоконкурс. 18.10— Дэлхэйн томо ехэ музэй. Лувр. 18.40— Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.25—Киномэдээсэл. 20.25—В. Дельмар. «Дальше — тишина». Гүрэнэй Моссоветэй нэрэмжэтэ академическэ театрай фильм-зүжэг. 22.00— Время. 22.35—«Дальше—тишина», фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.35— Ехэшүүлдэ мультфильмнүүд. 00.05— Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.15— Совет поэзи. Д. Самойлов. 10.05— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 10.55 — Хубилган шэнэдхэлгэ ба эрхэ. 11.10— hургуули: хубилалтануудай саг. 12.00— Ород хэлэн. 12.30 — «Аяншалагшадай клуб». 13.30—«Эрдэм ухаан: теори, туршалга, бодото байдал». 14.05—«Бултанда хабаатай педагогико». 14.20— Ородой соёл тухай хөөрөөн. 14.55— «Ларец Марии Медичи»— уран hайханай фильм. 1 дуристнуудай «К пеллэ дуулаха. 1 Хэзээ? Юун болоо на. 19.10— Мульт —И. С. Бах. Хүгж Свердловскдохи у най бэшэ киногой лиин шанда хүртэhэн «В воскресенье ра —«Амгалан нойрсо шуул!» 21.15—Акр дэлхэйн чемпионат мя. 22.35—«Ошибка сти»— уран hайхана (Югослави).

Кино, театрнуудта

ТЕАТР ОПЕРЫ И БАЛЕТА
Гастроли Государственного театра оперы и балета МНР — Х. Билэгжаргал. Опера СЛЕЗЫ ВЫСОКОЧТИМОГО ЛАМЫ — в 19-30.

БУРЯТСКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ им. Х. НАМСАРАЕВА
Сказка БЫК ШАРЛАЙ И СОБОЛИНАЯ ШУБА — в 12, РЕВИЗОР (на бур. яз.)— в 19-30.

РУССКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ
ВОЛШЕБНЫЙ КАЛЕНДАРЬ — в 12, премьера — ОТ СУББОТЫ К ВОСКРЕСЕНЬЮ — в 19-30.

БУРЯТСКАЯ ФИЛАРМОНИЯ
Концертный зал (пр. Победы, 17)— Концерт симфонического оркестра филармонии для школьников — в 15.

«ДРУЖБА»
КУВЫРОК ЧЕРЕЗ ГОЛОВУ — в 10, ДУША МОЯ (2 с.)— в 12, 15, 18-10, 20-40.

«РОДИНА»
СБОРНИК МУЛЬТФИЛЬМОВ — в 10, КИНГ-КОНГ ЖИВ — в 12, 14, 16, 18, 20, 21-50.

«ПРОГРЕСС»
Красный зал — ПРИДИ СНОВА, ДОЖДЬ (2 с.)— в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-50. Зеленый зал — ЗАКЛЯТИЕ ДОЛИНЫ ЗМЕЙ — в 10, 12, 16-20, 20-40, СЕРАЯ МЫШЬ — в 14-10, 18-40.

«ЭРДЭМ»
ПРИКЛЮЧЕНИЯ ПИНГВИНЕНКА ЛОЛО — в 9-40, 11-10, 12-50, 14-20, МАЮРИ (2 с.)— в 16, 18-30, 20-50.

«ОКТЯБРЬ»
АЛЕНЬКИЙ ЦВЕТОЧЕК — в 10, 14, ЧЕТВЕРТАЯ ВЛАСТЬ — в 12, 16, 18, 20, 21-50.

ВИДЕОТЕКА (ул. Иванова, 19).
ОЗОРНЫЕ БРАТЬ ДУ Ю ДУ, ГРУП 13, 17, ЗАГОН-

«АРШАН»
С ЧЕРТЯМИ НЕ СОН АКТРИСЫ

«ВОСТОК»
КАК ДОМА, 15-30. ВРЕМЯ 19, 21.

«БАЙКАЛ»
ТРЕТИЙ ДРАКОН ТАНЦОР ДИСКО 20-30.

Редак
Р. Б. ГАР

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, п. Кырен—91-7-18, Северобайкальск—35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00644. Заказ № 273. Индекс 04610